

**T.C.
ŞEKER KURUMU
2015 YILI
FAALİYET RAPORU**

Mart 2016

ANKARA

(Şeker Kurulu'nun 24/03/2016 tarih, 348 sayılı toplantısında kabul edilmiştir.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

İÇİNDEKİLER	1-2
KISALTMALAR.....	3
TABLOLAR	4
2015 YILINDA GÖREVDE BULUNAN ŞEKER KURULU BAŞKANI VE ÜYELERİ	5

BİRİNCİ BÖLÜM

KURUMSAL YAPI, KURULUŞ VE İŞLEYİŞ

1.1. YASAL STATÜ	6
1.2. MİSYON VE VİZYON.....	6
1.3. AMAÇ VE GÖREVLER	6
1.3.1. Amaç	6
1.3.2. Görev ve Yetkiler.....	6
1.4. KURUMUN YAPISI.....	8
1.4.1. Şeker Kurulu	8
1.4.2. Hizmet Birimleri	8

İKİNCİ BÖLÜM

ŞEKER SEKTÖRÜNÜN DÜNYADA VE TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

2.1. DÜNYADA ŞEKERİN VE NIŞASTA KÖKENLİ TATLANDIRICILARIN DURUMU.....	10
2.1.1. Dünya Şeker Durumu.....	10
2.1.2. Dünyada Nişasta Kökenli Tatlandırıcılar.....	17
2.2. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE ŞEKER DURUMU	19
2.3. TÜRKİYE'DE ŞEKER POLİTİKALARI VE ŞEKER REJİMİ.....	23
2.3.1. Politikalar.....	23
2.3.2. Pancar Şekeri.....	25
2.3.3. Nişasta Bazlı Şeker	27
2.3.4. Pancar Şekeri ve Nişasta Bazlı Şeker İhracatı	29
2.3.5. Pancar Şekeri ve Nişasta Bazlı Şeker İthalatı	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KURUM FAALİYETLERİ

3.1. MEVZUAT ÇALIŞMALARI	31
3.2. DÜZENLEME FAALİYETLERİ	31
3.2.1. Kota Tahsisleri	31
3.2.2. Şeker Depolama Kesintisi ve Prim Ödemeleri.....	33
3.2.3. Pancar Ekim Alanları ile İlgili Çalışmalar	33
3.2.4. Dış Ticaret ile İlgili Uygulamalar	33
3.2.4.1. İhraç Ön İzni.....	33
3.2.4.2. Şekerli Mamul İhracatı Karşılığı C Şekeri Tahsis İşlemleri.....	34
3.2.4.3. YYT İthalatı İzleme Çalışmaları	35
3.2.5. Kaçak ve Kayıtdışı Şeker Arzı İle Mücadele Çalışmaları.....	36
3.2.6. İşletme Kayıt Belgesi Uygunluk Yazısı İşlemleri	36
3.3. İZLEME VE DENETİM FAALİYETLERİ	37
3.3.1. İzleme Çalışmaları	37
3.3.2. Denetim Çalışmaları	37
3.3.3. İzleme ve Denetim Faaliyetlerinin Modernizasyonu	37
3.4. İDARİ PARA CEZALARI	38
3.5. HUKUK İŞLERİ	39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GENEL MALİ DURUM

4.1. BÜTÇE.....	41
4.2. BİLANÇO VE GELİR TABLOSU	42

EKLER

Şeker Kurumu Organizasyon Şeması.....	i
Şeker Kurulu	ii
2015 Yılı Bilançosu	iii-iv
2015 Yılı Gelir Tablosu	v

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BŞE	: Beyaz Şeker Eşdeğeri
CXL	: Avustralya, Brezilya, Küba, Hindistan
EAGÜ	: En Az Gelişmiş Ülkeler
EBA	: Everything But Arms (Silah Dışındaki Tüm Ürünler)
EVİS	: Elektronik Veri İşleme Sistemi
HFCS	: High Fructose Corn Syrup (Yüksek Fruktozlu Mısır Şurubu)
ISO	: International Sugar Organization (Uluslar arası Şeker Örgütü)
KDV	: Katma Değer Vergisi
NBŞ	: Nişasta Bazlı Şeker
PY	: Pazarlama Yılı
Q	: Quarter (Yılın Dörtte Biri)
TMO	: Toprak Mahsulleri Ofisi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
YYT	: Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcı

TABLÖLAR

	Sayfa No
1.1. Personel Eğitim Durumu	9
1.2. Personelin Unvanlar Bazında Cinsiyet Dağılımı.....	9
2.1. Dünya Şeker (Sakaroz) Dengesi Ekim/Eylül Dönemi.....	11
2.2. Dünyanın En Büyük Şeker (Sakaroz) Üreticisi Ülkeleri, 2014/2015.....	13
2.3. En Büyük İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler, 2014/2015.....	13
2.4. 2014 Yılı En Büyük Şeker Tüketicisi Ülkeler ve Türkiye.....	15
2.5. Şeker Borsa Fiyatları	17
2.6. Dünya HFCS Üretimi	18
2.7. HFCS Fiyatları.....	18
2.8. Ülkeler ve Bölgeler Bazında AB Şeker Üretim Kotaları	20
2.9. Pancar Şekeri Üretim ve Satış Durumu.....	26
2.10. Pancar Şekeri Fiyatları	26
2.11. Türkiye Şeker Pancarı Ekim Üretim ve Verim Miktarları ile Pancar Fiyatları.....	27
2.12. NBŞ Üretim ve Satış Durumu.....	27
2.13. NBŞ Fiyatları	28
2.14. Mısır Alım Fiyatı ve Üretimi.....	28
2.15. Şeker İhracatı.....	29
2.16. Şeker İthalatı.....	30
3.1. Tahsis Edilen Şeker Kotaları	32
3.2. YYT İthalatı	35
3.3. 2015 Yılı İdari Para Cezaları.....	39
4.1. 2015 Yılı Kurum Bütçesi	41

**2015 YILINDA GÖREVDE BULUNAN
ŞEKER KURULU BAŞKANI VE ÜYELERİ**

Üçüncü Beş Yıllık Dönem Şeker Kurulu Başkanı ve Üyeleri

Adı ve Soyadı	Görevi	Temsil Ettiği Bakanlık veya Kuruluş / Aday Gösteren Kurum	Göreve Atanma Tarihi	Görevden Ayrılma Tarihi
Dr. Hüsnü TEKİN	Kurul Başkanı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	29.08.2011	---
Mehmet Hadi TUNÇ	Üye	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	01.07.2014	---
Mustafa SEVER	Üye	Ekonomi Bakanlığı	10.06.2014	---
Hasan ALKAN	Üye	T. Şeker Fabrikaları A.Ş.	29.08.2011	--
Yusuf YAZIR	Üye	Pankobirlik S.S. Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği	29.08.2011	---
Hamdi BAĞCI	Üye	Sakarov Kökenli Şeker Üreten Özel Şirket/Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	29.08.2011	03.07.2015
Mustafa Muzaffer SAYINATAÇ	Üye	Nişasta Kökenli Şeker Üreten Şirket/ Cargill Tarım ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş.	29.08.2011	31.12.2015
Taner TAŞPINAR	Üye	Sakarov Kökenli Şeker Üreten Özel Şirket/Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	28.08.2015	---

BİRİNCİ BÖLÜM

KURUMSAL YAPI, KURULUŞ VE İŞLEYİŞ

1.1. YASAL STATÜ

Şeker Kurumu, 19/04/2001 tarihli ve 24378 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan 4634 sayılı Şeker Kanunu ile kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurulmuştur. Şeker Kurumunun ilişkili olduğu Bakanlık, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıdır. Kurumun karar organı olan Şeker Kurulunun Başkan ve Üyeleri, Bakanlar Kurulu Kararı ile atanmaktadır. Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, Şeker Kurumu hizmet birimleri 2004 yılı başında faaliyete başlamıştır.

1.2. MİSYON VE VİZYON

Şeker Kurumunun misyonu; yurt içi şeker talebinin, doğal kaynakların dengeli kullanımı gözetilerek, yeterli, sürekli ve ekonomik bir şekilde karşılanmasına yönelik olarak şeker piyasasını düzenlemek ve denetlemektir.

Şeker Kurumunun vizyonu; kendine yeterli, yenilikçi, rekabetçi ve serbest piyasa içerisinde çalışabilen bir şeker sektörü oluşturmaktır.

1.3. AMAÇ VE GÖREVLER

1.3.1. Amaç

4634 sayılı Şeker Kanununun amacı; yurt içi talebi karşılayacak miktardaki şekerin yurt içinde kotalar vasıtasıyla üretilmesi ve gerektiğinde ihracata yönelik olarak Türkiye’de şeker rejimini düzenlemektir.

Bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatın uygulanmasını sağlamak, uygulamayı denetlemek, sonuçlandırmak, Kanunda verilen yetkiler çerçevesinde düzenlemeler yapmak, Kanunla verilen diğer görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip Şeker Kurumu kurulmuştur.

1.3.2. Görev ve Yetkiler

i - Kurulun Görev ve Yetkileri;

- Kotaların tespiti, iptali ve transferleri hakkında karar almak ve uygulamak,
- Şirketlerin katılım paylarını belirlemek, bu konuda karar almak ve uygulamak,
- Şeker için depolama kesintisi yapılıp yapılmaması, depolama prim miktarlarının tayini ve depolama prim kesintisi için bütçe oluşturulması hakkında karar almak ve uygulamak,

- İç fiyat, arz talep dengesi ve spekülâtif etkileri dikkate alarak, şeker ticaretinde yapılması istenen düzenlemeler konusunda Ekonomi Bakanlığına görüş bildirmek,
- Kanunda öngörülen idari para cezalarını uygulamak,
- Sektörle ilgili araştırma-geliştirme faaliyetlerini yönlendirmek, organize etmek, gerekli hallerde kaynak tahsis etmek,
- Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirirken, gerekli gördüğü her türlü bilgiyi, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden veya bunların her türlü birliklerinden istemek,
- Şirket ve bünyesindeki fabrikalarda, görevleri ile ilgili konularda araştırma ve denetimde bulunmak, bu amaçla gerektiğinde bağımsız denetim kuruluşlarından yararlanmak,
- Kanunun amaçlarına uygun olarak, sektörle ilgili diğer hususlarda karar almak ve uygulamak,
- Yurt içinde ve dışında konusu ile ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak, gerektiğinde bu kuruluşlara üye olmak,
- Ticari sırlar ve gizli rekabet bilgileri de dahil olmak üzere, ticari açıdan hassas olan her türlü bilginin açıklanmasını engelleyecek usul ve esasları belirlemek ve uygulamak,
- Kurul Başkanvekilini seçmek,
- Kurumun personel politikasını, çalışma usul ve esaslarını saptamak, uygulamasını izlemek,
- Kurumun yıllık bütçesi, gelir-gider kesin hesabı ve yıllık çalışma programlarını hazırlatmak ve onamak,
- Menkul ve gayrimenkul satın alma, satış, kiralama gibi konularda gerekli düzenlemeleri yapmak,
- Kanun ve Kanuna dayanılarak çıkarılacak yönetmeliklerle ilgili olarak verilen diğer görevleri yerine getirmek,
- Kurul üyeleri ve hizmet birimi personelinin yurt dışı görevlendirmeleri hakkında karar almak,
- Kurul üyeleri ve hizmet birimlerinde istihdam edilen personelin yurt içi ve yurt dışı yol giderleri ve gündeliklerini kanunlarla getirilen sınırlamalar dahilinde belirlemektir.

ii- Kurul Başkanının Görev ve Yetkileri;

Kurul Başkanı, aynı zamanda Kurumun da başkanıdır. Kurumu, idare ve yargı mercilerinde ve üçüncü kişilere karşı Başkan temsil eder. Bu sorumluluk; Şeker Kurulu'nun işleri ile ilgili olarak kamuya bilgi verilmesi görevini de kapsar. Başkanvekili, Başkanın yokluğunda Başkanın tüm görevlerini ve yetkilerini üstlenir

1.4. KURUMUN YAPISI

1.4.1. Şeker Kurulu

4634 sayılı Şeker Kanunu ile kurulan Şeker Kurumu'nun karar organı niteliğinde olan ve biri Başkan, biri Başkanvekili olmak üzere 7 üyeden oluşan Şeker Kurulu, Bakanlar Kurulu tarafından atanmakta olup, üçüncü dönem üyeleri görevlerine devam etmektedirler.

Şeker Kurulu'nun ikinci dönem üyelerinin görev süresi 23/06/2011 tarihinde sona ermiş olup, Bakanlar Kurulu'nun 29/08/2011 tarihli ve 28026 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/2152 sayılı Kararı ile Kurul Başkanlığına Dr. Hüsnü Tekin, üyeliklere Dr. Ferhat Şelli, Mustafa Sever, Hasan Alkan, Yusuf Yazır, Hamdi Bağcı, Mustafa Muzaffer Sayınataç olmak üzere, Şeker Kurulu'nun üçüncü dönem üyeleri atanmışlardır. Kurul Üyelerinden Sakaroz Kökenli Şeker Üreten Özel Şirket/Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş. temsilcisi Hamdi Bağcı 03/07/2015 tarihinde Kurul üyeliğinden istifa etmiş, yerine aynı Kurumu temsilen 28/08/2015 tarihli ve 29459 sayılı Resmi Gazete'de yer alan 2015/8069 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Taner Taşpınar Şeker Kurulu üyesi olarak atanmıştır. Şeker Kurulu üyelerinden M. Muzaffer Sayınataç, 31/12/2015 tarihi itibarıyla Kurul üyeliği görevinden ayrılmıştır.

1.4.2. Hizmet Birimleri

Kurumun asli ve sürekli hizmetlerini yürütecek kadro unvanları ile sayılarına, Kanuna ekli (I) sayılı listede yer verilmiştir. Buna göre, Kurumun çeşitli unvanlara ait toplam 57 adet kadrosu bulunmaktadır.

4634 sayılı Şeker Kanununun 10 uncu maddesi ile Şeker Kanunu'na ekli (I) sayılı listede yer alan kadrolardaki toplam sayı aşılmamak üzere, personel kadrolarında unvan ve statü değişikliği yapmaya, söz konusu sayının altında personel istihdam etmeye Şeker Kurulu'nun yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Şeker Kurumu organizasyon şeması ekte sunulmuş olup, Kurumun hizmet birimleri aşağıda gösterilmiştir.

- Planlama ve Değerlendirme Grup Başkanlığı
- İzleme ve Denetleme Grup Başkanlığı
- Sektörel Araştırmalar Grup Başkanlığı
- Personel, İdari ve Mali İşler Grup Başkanlığı
- Hukuk Müşavirliği

2015 yılı sonu itibarıyla, Kurumda istihdam edilen personelin eğitim durumu Tablo 1.1'de aşağıda verilmiştir.

TABLO 1.1. PERSONEL EĞİTİM DURUMU					
KADRO UNVANLARI	SAYISI	ÖN LİSANS	LİSANS	YÜKSEK LİSANS	DOKTORA
GENEL SEKRETER	1		1		
GRUP BAŞKANI	2		1	1	
HUKUK MÜŞAVİRİ	1		1		
BAŞUZMAN	2			2	
ŞEKER KURUMU UZMANI	8		1	6	1
UZMAN	3		3		
DENETÇİ	2			2	
SİSTEM ÇÖZÜMLEYİCİ	1		1		
ŞEKER KURUMU UZMAN YARDIMCISI	10		8	2	
UZMAN YARDIMCISI	6		3	3	
ŞEF	2		2		
İDARİ PERSONEL	13		10	3	
TOPLAM	51		31	19	1
%	100		61	37	2

Kurum hizmet birimlerinde görev yapan personelin unvanlar bazında cinsiyet dağılımları Tablo 1.2’de verilmiş olup, Kurumumuzca kadın istihdamının artırılmasına ve fırsat eşitliğinin sağlanmasına önem verilmektedir.

TABLO 1.2. PERSONELİN UNVANLAR BAZINDA CİNSİYET DAĞILIMI		
KADRO UNVANLARI	KADIN	ERKEK
GENEL SEKRETER		1
GRUP BAŞKANI		2
HUKUK MÜŞAVİRİ		1
BAŞUZMAN	1	1
ŞEKER KURUMU UZMANI	7	1
UZMAN		3
DENETÇİ		2
SİSTEM ÇÖZÜMLEYİCİ		1
ŞEKER KURUMU UZMAN YRD.	3	7
UZMAN YARDIMCISI	3	3
ŞEF	1	1
İDARİ PERSONEL	10	3
TOPLAM	25	26

İKİNCİ BÖLÜM

ŞEKER SEKTÖRÜNÜN DÜNYADA VE TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

2.1. DÜNYADA ŞEKERİN VE NIŞASTA KÖKENLİ TATLANDIRICILARIN DURUMU

Ülkemizde şeker terimi genel olarak pancar şekeri ve nişasta bazlı şeker için, tatlandırıcı ifadesi ise kalori değeri olmayan alternatif tatlandırıcılar için kullanılsa da dünyada tatlandırıcı denildiğinde tatlılık veren her çeşit madde, şeker denildiğinde ise sadece pancar ya da kamıştan elde edilen kristal beyaz şeker (sakaroz) akıllara gelmektedir.

2.1.1. Dünya Şeker Durumu

Dünyada 2014/15 pazarlama yılı itibarıyla şekerin % 79'u kamıştan, % 21'i pancardan üretilmiş olup, dünya şeker borsa fiyatlarını, ticarete hâkim pozisyonda olan düşük maliyetli kamış şekeri belirlemektedir. Kamış ve pancardan elde edilen şekerler arasında kalite bakımından bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak, sadece tropik ve alt tropik bölgelerde yetiştirilebilen şeker kamışının şeker pancarına kıyasla daha düşük maliyetle üretilmesi ve işlenmesi gibi nedenlerle pancar şekeri maliyetine göre kamıştan elde edilen şekerin maliyeti daha düşük olmaktadır.

Üzerinde bulunulan coğrafya gereği ülkemizde olduğu gibi Avrupa Birliği ülkeleri, Rusya, Ukrayna gibi ülkeler şekeri pancardan; ABD, Japonya, Çin gibi ülkeler hem pancardan hem kamıştan; Brezilya, Hindistan, Meksika, Tayland, Avustralya başta olmak üzere birçok ülke kamıştan üretmektedir.

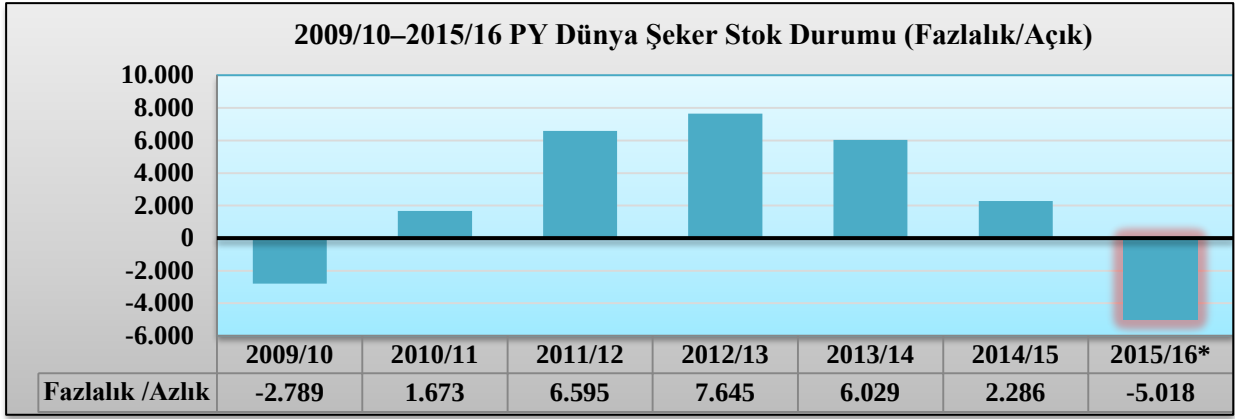
Şeker, beyaz şeker ve ham şeker olarak iki değişik formda üretilmektedir. Pancardan beyaz şeker, kamıştan ham ve beyaz şeker üretilmektedir. Ham şeker doğrudan tüketilmemekte, rafinasyon adı verilen işlemle beyaz şekere dönüştürülmektedir. Bazı ülkelerde rafinasyon tesislerinde ithal ham şekerden beyaz şeker üretilmektedir. Geleneksel olarak rafinasyon tesislerine sahip ülkelerin başlıcaları; Rusya, AB, Japonya, ABD, Kore, Kanada ve Malezya olup, 1990'lı yıllardan sonra bu ülkelere Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Cezayir, Mısır gibi Ortadoğu ve Afrika ülkeleri başta olmak üzere diğer bazı ülkeler de eklenmiştir. Avrupa Birliği'nin beyaz şeker ihracatının eski önemini yitirmesi de özellikle Afrika ve Ortadoğu'da rafinasyon tesislerinin kurulmasını teşvik etmiştir. Dünyadaki rafineri tesislerinin ham şeker ihtiyacı ağırlıklı olarak Brezilya tarafından karşılanmaktadır.

Uluslararası Şeker Örgütü (International Sugar Organization-ISO) tarafından ülkelere ait yayımlanan veriler için önceki yıllarda ham şeker ve beyaz şeker verileri arasında dönüşüm

katsayısı (0,92) uygulanmaktaydı. Ancak, ISO açıklamasına göre; hâlihazırda ham şekerin polarizasyonu, beyaz şekerle yakın olacak şekilde 96 dereceden fazla hatta 99 civarındadır. Dolayısıyla 0,92 ile çarpılmak suretiyle ham şekerle dönüştürme işlemi, hatalı değerlendirmelere sebep olabildiğinden ISO tarafından “tel quel” ifade şekli tercih edilmiştir. Kelime manası “olduğu gibi” olarak ifade edilen “tel quel” terimi, şekerin miktarının ISO tarafından Beyaz Şeker Eşdeğerine (BŞE) yakın bir şekilde dönüştürülmüş halini göstermektedir. ISO tarafından yapılan hesaplama yönteminin değişmesi nedeniyle geçmiş yıllara ait Şeker Kurumu Faaliyet Raporlarında bulunan veriler ile 2015 yılı Faaliyet raporundaki veriler arasında bazı uyumsuzluklar olabilir.

2009/10–2015/16 dönemleri arasındaki dünya şeker dengesi Tablo 2.1’de ve 2009/10–2015/16 dönemleri itibariyle dönemsel fazlalık/açık miktarları aşağıdaki grafikte verilmiştir. Tablodan ve grafikten de görüldüğü gibi, 2009/10 döneminde şeker üretim düzeyinde bir önceki yıla göre % 3,1’lik bir azalma olmuş ve üretim dünya tüketimini karşılamaya yetmemiş, ancak 2010/11 döneminde başlayan toparlanma ile birlikte üretim ve tüketim arasındaki fark kapanarak ardışık beş dönem fazlalık durumuna geçilmiştir. 2013/14 döneminden itibaren bu fazlalık miktar azalmaya başlamış ve 2014/15 döneminde yaklaşık 2,3 milyon tona düşmüştür. 2015/16’da ise bir önceki döneme göre bu fazlalık miktarının azalacağı ve beş dönemin ardından tekrar dünya şeker üretiminin tüketim değerine göre yaklaşık 5 milyon ton açık vereceği tahmin edilmektedir.

TABLO 2.1. DÜNYA ŞEKER (SAKAROZ) DENGESİ EKİM / EYLÜL DÖNEMİ (Milyon Ton, Beyaz Şeker Eşdeğeri – Tel quel)					
	Üretim	Tüketim	İthalat	İhracat	Dönem Sonu Stok
2009/10	149.333	152.122	53.991	53.997	61.312
2010/11	154.927	153.254	53.870	53.867	62.988
2011/12	164.629	158.034	54.325	54.322	69.586
2012/13	172.029	164.384	60.600	60.605	77.226
2013/14	171.386	165.357	57.957	57.958	83.254
2014/15	171.180	168.894	55.450	55.430	85.560
2015/16*	166.833	171.851	56.759	56.749	80.552

Kaynak: ISO World Sugar Balances, February 2016

*Tahmini verilerdir.

Dünyanın en büyük şeker üreticisi Brezilya olup, Brezilya'yı sırası ile Hindistan, Tayland ve Çin takip etmektedir.

Brezilya, 2009/10'da dünya üretiminin dörtte birini karşılayacak düzeydeki rekor üretimden sonra; üretim, olumsuz hava koşullarının yanı sıra kamışın yenilenmesi faaliyetleri sebebiyle 2010/11 ve 2011/12'de azalmış ancak 2012/13'te artarak yaklaşık 39,2 milyon tona ulaşmıştır. 2013/14 ve 2014/15'te ülkenin üretim miktarı yeniden azalarak 33,8 milyon tona gerilemiştir. 2015/16'da ise şeker üretiminin, bir miktar daha artarak 35 milyon ton olması beklenmektedir. Brezilya halen tek başına dünya üretiminin yaklaşık beşte birini gerçekleştirmektedir. Hindistan'da ise 2014/15'te bir önceki döneme göre 3,8 milyon ton fazla olacak şekilde yaklaşık 28,2 milyon ton şeker üretimi gerçekleşmiştir. 2015/16'da Hindistan'ın üretim miktarının 1,7 milyon ton civarında azalarak 26,5 milyon ton olması beklenmektedir.

Dünyanın en büyük üretici ülkeler sıralaması ve ürettikleri şeker miktarı Tablo 2.2'de verilmiştir.

TABLO 2.2. DÜNYANIN EN BÜYÜK ŞEKER (SAKAROZ) ÜRETİCİSİ ÜLKELERİ (2014/15) (Milyon Ton, Tel quel)		
Sıra	Ülke	Üretim
1	BREZİLYA	33.800
2	HİNDİSTAN	28.200
3	TAYLAND	11.300
4	ÇİN	10.556
5	ABD	7.330
6	MEKSİKA	5.985
7	PAKİSTAN	5.200
8	RUSYA	4.425
9	AVUSTRALYA	4.450
10	FRANSA	4.418
11	ALMANYA	4.050
...	...	...
16	TÜRKİYE*	2.058

Kaynak: ISO World Sugar Balances, February 2016

*Şeker Kurumu verileri kullanılmıştır.

Ülkemiz, dünya pancar şekeri üretiminde 2014/15 döneminde % 7'lik pay ile Rusya, Fransa, ABD ve Almanya'nın ardından 5 inci sırada yer almıştır. Dünya genelinde kamış ve pancardan şeker üreten ülkeler arasında Türkiye 16. sıradadır.

Dünyada halen tel quel olarak 55 milyon ton civarında şeker dış ticarete konu olmaktadır. Üretimde olduğu gibi ihracatta da lider ülke Brezilya'dır. 2014/15 döneminin en büyük 10 ihracatçı ve ithalatçı ülkesi ile ihracat/ithalat miktarları Tablo 2.3'te verilmiştir.

TABLO 2.3. EN BÜYÜK İHRACATÇI VE İTHALATÇI ÜLKELER, 2014/2015 (Milyon Ton, Tel quel)			
İHRACATÇI ÜLKELER		İTHALATÇI ÜLKELER	
Ülke	İhracat	Ülke	İthalat
Brezilya	23,27	Çin	4,78
Tayland	7,79	Endonezya	3,74
Avustralya	3,57	AB	3,03
Hindistan	2,38	ABD	2,98
Guatemala	2,16	Bangladeş	1,98
Birleşik Arap Emirlikleri	1,84	Birleşik Arap Emirlikleri	1,90
Meksika	1,37	Kore	1,90
AB	1,35	Malezya	1,80
Küba	1,31	Cezayir	1,77
Kolombiya	0,77	Nijerya	1,51

Kaynak: ISO World Sugar Balances, February 2016

Brezilya'da 2012/13'te rekor kırarak 29,2 milyon tona yükselen şeker ihracatı, 2013/14'te 4,8 milyon ton kadar azalarak 24,3 milyon tona düşmüştür. 2014/15'te ise ihracatta yaşanan düşüş devam ederek 23,3 milyon ton seviyesine gerilemiştir. 2015/16'da ise Brezilya'nın şeker ihracatının yine 23 milyon ton civarında olması beklenmektedir. Dünyanın ikinci büyük ihracatçısı olan Tayland'da 2011/12'deki üretim artışı ile şeker ihracatının rekor kırarak 7,6 milyon ton seviyesinde çıkmasından sonra 2012/13 ve 2013/14'te şeker ihracatı yeniden azalarak 6,3 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. 2014/15'te ise Tayland'ın şeker ihracatı, 7,8 milyon tona çıkarak yeni bir rekor kırmıştır. 2015/16'da Tayland'ın şeker ihracatının 8,4 milyon tona kadar yükselmesi beklenmektedir.

Hindistan, 2009/10 döneminde 4,5 milyon ton ile dünyanın en büyük şeker ithalatçısı olmuş, ancak daha sonra üretim koşullarındaki iyileşme sebebiyle ihracatçı konumuna gelmiştir. Hindistan'da şeker tüketiminin sürekli artmasına rağmen üretimde yaşanan dalgalanmalar nedeniyle ihracat miktarında da dalgalanmalar görülmüştür. 2012/13'te üretim miktarındaki azalmanın etkisiyle şeker ihracatı bir önceki yılın 3,7 milyon tonundan 1 milyon ton civarına gerilemiş ve ülke, tüketimin de artması ile yaklaşık 1,6 milyon ton ithalat yaparak ithalatçı konuma geri dönmüştür. 2013/14'te ise yaklaşık 1,2 milyon ton net ihracat ile tekrar ihracatçı konuma gelmiştir. 2014/15'te ihracat ve ithalat miktarı birlikte azalış göstermiş ancak net ihracat miktarı, 1,1 milyon ton civarına gerilemiştir. 2015/16'da ise ithalat miktarının çok az artmasına karşın ihracat miktarının 3,4 milyon ton olması ve net ihracat miktarının da yaklaşık 1,9 milyon ton seviyesine çıkması beklenmektedir.

Dünyanın 4 üncü büyük üreticisi olmakla birlikte yurt içi talebinin tamamını kendi üretimiyle karşılayamayan Çin'in ithalatı, 2011/12'de 4,6 milyon tona çıkarak Çin'i dünyanın en büyük ithalatçısı konumuna getirmiştir. Çin'de, 2012/13 ve 2013/14'te üretim miktarının arttığı ancak tüketimin de artışı sebebiyle üretim artışının ithalat miktarına yansımalarının sınırlı kaldığı görülmüştür. 2013/14'te Çin'in ithalat miktarı ancak 4,3 milyon ton seviyesine kadar azalabilmiştir. 2014/15'te Çin'in şeker ithalat miktarı yeniden artarak 4,8 milyon ton olmuştur. 2015/16'da ise ithalat miktarının azalarak yeniden 4,6 milyon ton civarında olması beklenmektedir.

Dünya şeker ekonomisinin lokomotifleri tüketimdir. Nüfus artış hızı ve kişi başına gelir, tüketimi belirleyen en önemli unsurlardır. Genel bir ifadeyle gelişmiş ülkelerde kişi başına şeker tüketimi durağan seyretmekte, gelişmekte olan ülkelerde ve şeker ekonomisi güçlü ülkelerde artmaktadır.

TABLO 2.4. 2014 YILI EN BÜYÜK ŞEKER TÜKETİCİSİ ÜLKELER ve TÜRKİYE		
Ülke	Tüketim (Milyon Ton)	Kişi Başına Tüketim (Kg/yıl)
HİNDİSTAN	24,1	19
AB	19,2	37,9
ÇİN	15	11
BREZİLYA	12	59,1
ABD	10,1	31,6
ENDONEZYA	6,1	24,1
RUSYA	5,4	36,9
PAKİSTAN	4,7	23,7
MEKSİKA	4,3	38,3
MISIR	3,2	36,5
TAYLAND	2,8	43,1
TÜRKİYE*	2	26

Kaynak: ISO 2015 Year Book

*Ülkemizde kişi başı tüketim, yurtiçi satış miktarı üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 2.4'te ülkeler bazında tüketim ve kişi başına tüketim miktarı yer almaktadır. 2014'te kıtalar bazında, kişi başına tüketim miktarı ise sırasıyla Güney Amerika'da 48 kg, Orta Amerika'da 41 kg, Okyanusya'da 40 kg, Avrupa'da 37 kg, Kuzey Amerika'da 33 kg, Asya'da 18 kg, Afrika'da 16 kg olup dünya ortalaması 23 kg'dır.

Şeker üretim-tüketim dengesinde büyük açık veren iki dönemden (2008/09-2009/10) sonra dünya şeker piyasası, art arda beş dönem üretim fazlası vermiş ve bu fazlalık son olarak 2014/15'te 2,2 milyon tona gerilemiştir. Bir önceki yıla göre üretimin çok fazla artmamasına karşın, tüketimin daha fazla artmasının etkisiyle bu farkın önümüzdeki 2015/16 döneminde tamamen kapanarak ardışık 5 dönemden sonra ilk kez 3,5 milyon ton civarında tüketim lehine açık görülmesi beklenmektedir. Dolayısıyla, önümüzdeki dönemde şeker stoku fazlalığının ve dünya şeker fiyatlarının üzerindeki stok baskısının azalması beklenmektedir. Ancak, dünya şeker piyasasını doğrudan veya dolaylı yönden etkileyen petrol fiyatlarının ve döviz kurlarındaki değişimlerin şeker fiyatları üzerindeki baskısının devam etmesi beklenmektedir.

Dünyada şeker piyasalarında önem arz eden bir diğer husus da şeker sanayisi ile doğrudan ilişkili olan ve alternatif yakıt olarak kullanılan etanolün üretimidir. Şekerde olduğu gibi etanolde de lider ülke Brezilya'dır. Brezilya'nın etanol üretimi; etanole ayrılan kamış

payının artması sebebiyle önceki yılın üretim miktarı olan 27,3 milyar litreden % 3 artarak, 2014'te 28,2 milyar litre olmuştur.

Sonuç olarak, 2014/15 döneminde Brezilya ve Çin gibi üreticilerin şeker üretiminde azalmalar görülürken Hindistan, Almanya, Fransa gibi ülkelerin üretimlerinin artması, dünya toplam şeker üretiminin bir önceki döneme göre neredeyse hiç değişmeden 171,3 milyon ton olarak kalmasını sağlamıştır.

Dünya Şeker Fiyatlarındaki Değişim

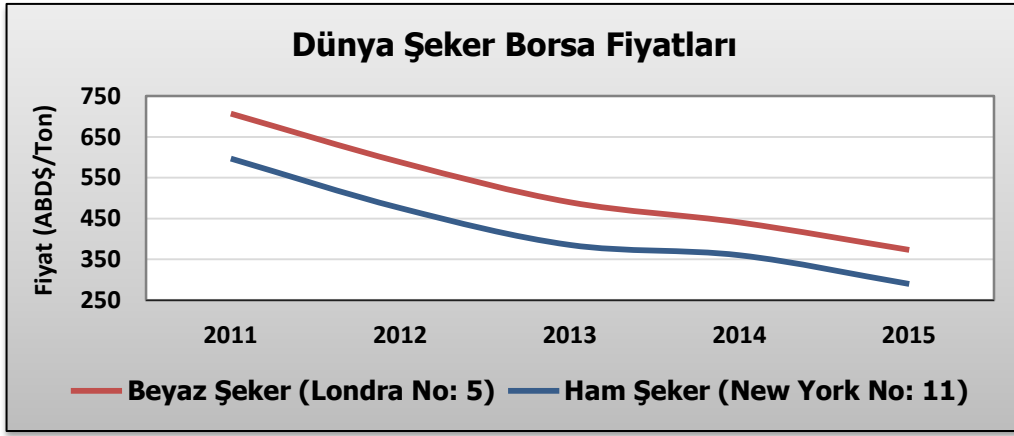
Uluslararası şeker ticareti dünya borsa fiyatları esas alınmak suretiyle yapılmaktadır. Beyaz şeker için uluslararası borsa Londra, ham şeker için New York borsalarıdır. Dünya şeker fiyatlarının oluşumunda, belirleyici rolü, üretimin yaklaşık beşte dördünü, ihracatın tamamına yakın kısmını oluşturan kamış şekeri oynamaktadır. 2014 yılı itibarıyla dünya toplam şeker ihracatının yaklaşık % 65'i ham şeker, % 35'i beyaz şeker olarak yapılmıştır.

Dünya şeker fiyatlarının oluşumunda başlıca belirleyici, arz/talep durumudur. Spekülasyon, petrol ve emtia fiyatları, enerji politikaları, navlun bedelleri, döviz kuru değişimleri, faiz oranları, ticaret politikaları ve tercih anlaşmaları, enflasyon, politik ve finansal çalkantılar, ülkelerin ekonomik durumları gibi dış faktörler de fiyatlar üzerinde giderek artan ölçüde rol oynamakla birlikte üretilen şekerin talebin altında olması stokların azalmasına, dolayısıyla da fiyatların artmasına, tersi ise fiyatların düşmesine sebep olmaktadır.

2008/09 ve 2009/10 dönemlerinde dünya şeker dengesinde arka arkaya ortaya çıkan açık nedeniyle, 2010 yılının son aylarında yükselmeye başlayan fiyatlar 2011 Temmuz ayında gün bazında 876 \$/ton ile tarihi rekor kırmış, ancak bu tarihten sonra fiyatların yükselişine tepki olarak artan ekim alanları ve olumlu hava koşulları sebebiyle yükselen üretim ile birlikte 2012-2015 yılları boyunca düşüş eğiliminde olmuştur. 2011 yılı ortalaması 707 \$/ton olan dünya şeker borsa fiyatlarının 2015 yılı ortalaması 373 \$/ton olarak gerçekleşmiştir.

2011–2015 yılları arasında ham şeker ve beyaz şeker borsa fiyatları Tablo 2.5'te gösterilmiştir.

Yıl	TABLO 2.5. ŞEKER BORSA FİYATLARI (ABD \$/ton)	
	Beyaz Şeker (Londra No: 5)	Ham Şeker (New York No: 11)
2011	707	597
2012	588	476
2013	490	385
2014	440	360
2015	373	290

Kaynak: www.sugaronline.com

2.1.2. Dünyada Nişasta Kökenli Tatlandırıcılar

Dünyada sakarozdan sonra ikinci büyük paya sahip tatlandırıcı türü, nişasta bazlı şekerler olarak bilinen; mısır, patates, buğday, kasava (tapioka) gibi bitkilerden izole edilen nişastadan elde edilen ve genel olarak glukoz şurubu ve izoglukoz olmak üzere iki ana türü bulunan karbonhidrat türü şekerlerdir. Ülkemizde glukoz şurubu ve izoglukoz (fruktoz içeren şurup) olmak üzere iki ana grup NBŞ, sadece mısırdan üretilmektedir. Dünyada sadece mısırdan üretilen nişasta kökenli tüm şuruplara, mısır şurubu, glukozla birlikte fruktoz içeren şuruplara HFCS (high fructose corn syrup - yüksek fruktozlu mısır şurubu) denilmektedir. Nişasta kökenli fruktoz içeren şuruplardan yaklaşık % 42 fruktoz ve % 53 glukoz içerenler HFCS-42; yaklaşık % 55 fruktoz ve % 41 glukoz içerenler HFCS-55 olarak adlandırılmakta olup, bunlardan HFCS-55, pancardan elde edilen sakarozun ikamesi olarak kabul edilmektedir. 2010–2014 yılları arasındaki dünya HFCS üretimleri Tablo 2.6’da verilmiştir.

TABLO 2.6. DÜNYA HFCS ÜRETİMİ Milyon Ton, Kuru madde					
Ülke	2010	2011	2012	2013	2014
ABD	8,31	8,31	8,25	7,88	7,8
Kanada	0,48	0,45	0,44	0,37	0,37
Meksika	0,32	0,34	0,36	0,37	0,37
Kuzey Amerika Toplamı	9,11	9,09	9,06	8,63	8,53
Çin	1,14	1,81	1,87	1,8	1,77
Japonya	0,87	0,89	0,89	0,91	0,95
Güney Kore	0,24	0,3	0,3	0,26	0,28
Tayvan	0,2	0,21	0,19	0,19	0,19
Diğer (Asya/Okyanusya)	0,22	0,24	0,26	0,27	0,27
Asya/Okyanusya Toplamı	2,67	3,45	3,5	3,42	3,45
AB-27	0,71	0,69	0,69	0,69	0,74
Diğer(Avrupa)	0,21	0,22	0,22	0,22	0,21
Avrupa Toplamı	0,93	0,9	0,91	0,91	0,94
Arjantin	0,32	0,37	0,43	0,4	0,35
Diğer (Latin Amerika/ Afrika)	0,12	0,11	0,11	0,12	0,1
Latin Amerika/Afrika Toplamı	0,43	0,49	0,55	0,51	0,44
DÜNYA TOPLAMI	13,14	13,94	14,01	13,47	13,36

Kaynak: LMC Sugar & Sweetener Quarterly Report, Q4 2015.

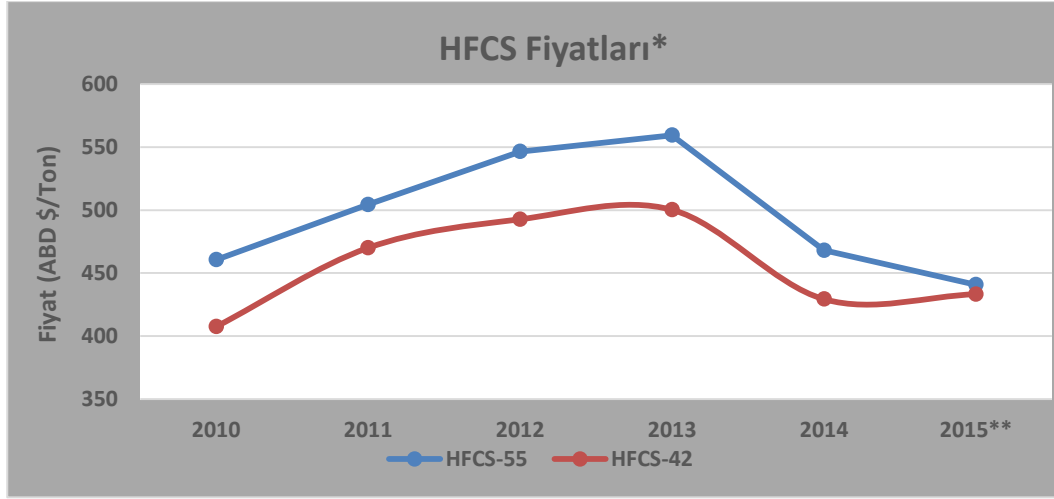
2010–2015 dönemi itibariyle nişasta bazlı şekerlerin yaygın olarak kullanılan türleri olan HFCS-55 ve HFCS-42 fiyatları Tablo 2.7 ve aşağıdaki grafikte verilmiştir.

TABLO 2.7. HFCS FİYATLARI* ABD \$/TON, Kuru madde		
YILLAR	HFCS-55	HFCS-42
2010	460,57	407,49
2011	504,41	470,04
2012	546,48	492,73
2013	559,47	500,22
2014	468,06	429,3
2015**	440,82	433,26

Kaynak: LMC Sugar and Sweetener Market Report Q4, 2015

*ABD ve Kanada arasında yapılan ticarete esas verilerdir.

** 2015 verileri ilk 9 aylık fiyatların ortalamasıdır.

Kaynak: LMC Sugar and Sweetener Market Report Q4, 2015

*ABD ve Kanada arasında yapılan ticarete esas verilerdir.

** 2015 verileri ilk 9 aylık fiyatların ortalamasıdır.

2.2. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE ŞEKER DURUMU

Avrupa Birliği, ihracat sübvansiyonlarını düşürmesi yönündeki Dünya Ticaret Örgütü panel kararı ve EBA (Silah dışındaki tüm ürünlerin ticareti) Anlaşması kapsamında en az gelişmiş ülkelerden (EAGÜ) yapılacak ithalatların aşırı miktarda artacağı endişesi ve 2003 yılında gerçekleştirilen Ortak Tarım Politikası Reformu'na uyum başta olmak üzere çeşitli nedenlerle 40 yıldır sürdürdüğü şeker rejiminde 2006 yılında önemli bir reform gerçekleştirmiştir.

Bu reform kapsamında AB, 2006/07–2009/10 pazarlama yılları arasındaki 4 yılda kademeli olarak, beyaz şeker referans fiyatını % 36 düşürerek 631,9 €/tondan 404,4 €/tona ve pancar minimum fiyatı ise % 40 düşürerek 43,63 €/tondan 26,29 €/tona indirmiştir.

Reformun diğer önemli bir unsuru olan ve yine 2006/07–2009/10 dönemini kapsayan dört yıllık gönüllü yeniden yapılandırma ile yüksek maliyetli üretim tesislerinin kapatılarak kotalarının iptal edilmesi sonucunda, AB toplam şeker, izoglukoz ve inülin şurubu kotasının 6 milyon ton düşürülmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda kotasından vazgeçen işletmelere, vazgeçilen kotaların tonu başına yeniden yapılandırma yardımı ile çeşitlendirme yardımı verilmiş, bu uygulama sonucunda da toplam kotalarda 5,8 milyon ton düşüş sağlanmıştır.

Yeniden yapılandırma programı kapsamında Bulgaristan, İrlanda, Letonya, Portekiz (anakara) ve Slovenya pancar şekeri üretiminden; Fransa, Hollanda, İngiltere, Yunanistan, Romanya ve Finlandiya ise izoglukoz üretiminden çekilmişlerdir.

Şeker reformu sonucunda AB, şekerde net ihracatçı konumdan net ithalatçı konuma geçmiştir. Bu çerçevede; reform öncesinin son pazarlama yılı olan 2005/06 döneminde 5,2 milyon ton (beyaz şeker) net ihracat yapan AB, reformun dördüncü yılı olan 2009/10 döneminde yaklaşık 600 bin ton net ithalat yapmıştır. 2014/15'te net ithalat 1,7 milyon ton ve tüketim 18,3 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup, 2015/16'da ise net ithalatın 2,6 milyon ton tüketimin 18,5 milyon ton olması beklenmektedir. Öte yandan AB, işlenmiş ürünler içerisindeki şeker ihracatı hariç olmak üzere, doğrudan şeker ihracatındaki sübvansiyonları 2008/09 pazarlama yılı itibarıyla kaldırmıştır.

TABLO 2.8. ÜLKELER VE BÖLGELER BAZINDA AB ŞEKER ÜRETİM KOTALARI* (Ton)		
Üye Ülke/Bölge	Şeker	İzoglukoz (Kuru Madde Bazında)
Belçika	676.235,00	114.580,20
Bulgaristan	-	89.198,00
Çek Cumhuriyeti	372.459,30	-
Danimarka	372.383,00	-
Almanya	2.898.255,70	56.638,20
İrlanda	-	-
Yunanistan	158.702,00	-
İspanya	498.480,20	53.810,20
Fransa (Kıta)	3.004.811,15	-
Fransa (Denizaşırı)	432.220,05	-
Hırvatistan	192.877,00	-
İtalya	508.379,00	32.492,50
Letonya	-	-
Litvanya	90.252,00	-
Macaristan	105.420,00	250.265,80
Hollanda	804.888,00	-
Avusturya	351.027,40	-
Polonya	1.405.608,10	42.861,40
Portekiz (Anakara)	-	12.500,00
Azor Otonom Bölgesi	9.953,00	-
Romanya	104.688,80	-
Slovenya	-	-
Slovakya	112.319,50	68.094,50
Finlandiya	80.999,00	-
İsveç	293.186,00	-
İngiltere	1.056.474,00	-
TOPLAM	13.529.618,20	720.440,80

Kaynak: 17 Aralık 2013 tarihli ve 1308/2013 sayılı Parlamento ve Konsey Tüzüğü

(*) İnulin şurubu kotası, 2006/07 pazarlama yılından itibaren tahsis edilmemektedir.

AB şeker üretiminin, 2014/15'teki 18,1 milyon tona göre 2015/16'da % 22 civarında bir azalışla yaklaşık 14 milyon tona düşeceği tahmin edilmektedir. 2014/15'te 18,1 milyon tonluk rekor seviyedeki üretimden sonra 2015/16 dönemi tahminlerindeki azalmanın sebebi, özellikle büyük üreticiler olan Almanya, Fransa, Hollanda, Polonya ve İngiltere'de üretimin düşecek olmasıdır.

Dünya genelinde pancar şekeri üretiminin 2015/16 döneminde yaklaşık 4,6 milyon ton düşeceği tahmin edilmektedir ve bu düşüşün önemli bir kısmının özellikle AB'nin büyük üretici ülkelerinde yaşanması beklenmektedir.

Fransa'nın pancar ve şeker üretiminin, 2015/16'da, ekim alanlarının % 6 ve hektara pancar veriminin % 9 düşmesiyle, yaklaşık % 14 azalması beklenmektedir.

Almanya'da pancar ekim alanında % 19'luk düşüş ve pancar veriminin 84,4 ton/hektardan 70,8 ton/hektara düşmesi sebebiyle, 2015/16'da şeker üretiminin bir önceki dönemin üretim miktarı olan 4,1 milyon tondan 3 milyon tona inmesi beklenmektedir.

Sonuç olarak; başta en büyük şeker üreticisi olan Fransa ve Almanya'nın pancar ekim alanlarının ve hektara pancar verimlerinin azalacak olması sebebiyle, AB'nin 2015/16'da beyaz şeker üretiminin, bir yıl öncesine göre 4 milyon ton kadar düşmesi beklenmektedir. Bu dönemde tahmin edilen 14 milyon tonluk üretim seviyesi, 13,5 milyon tonluk AB kotasının üzerinde, ancak 18,6 milyon tonluk toplam tüketimin altındadır.

AB'nin çeşitli tercihli şeker ithalatı anlaşmaları olup, bunların temeli 1975 yılında imzalanan Lome Anlaşması'na dayanmaktadır. AB'nin, CXL (Avustralya, Brezilya, Küba, Hindistan ve bazı üçüncü ülkeler) ve Balkan Şekeri kapsamında düşürülmüş vergi ile tercihli ithalat anlaşmaları mevcuttur.

AB ayrıca, sayıları 50 olan EAGÜ'ler (en az gelişmiş ülkeler) ile 2001 yılında imzaladığı EBA (silah dışında her şey) Anlaşması çerçevesinde, 2009/10 pazarlama yılı başına kadar söz konusu ülkelere giderek artan bir kota dâhilinde gümrük tarifelerini kademeli olarak düşürerek Topluluğun garanti edilmiş fiyatlarından ithalat yapmış, 2009/10 pazarlama yılından itibaren de bu ülkelere gümrük tarife oranlarını ve miktar kotalarını tamamen kaldırmıştır. Diğer taraftan AB, tarife kontenjanı ile şeker ithalatı yaptığı ülkeler arasına Orta Amerika, Kolombiya, Peru ile Ukrayna'yı da eklemiştir.

AB'nin söz konusu geleneksel tedarikçileri için dünya fiyatları daha cazip olduğunda, AB'nin bu ülkelere şeker ihtiyacını karşılaması zorlaşmaktadır. İhtiyacın karşılanması için

Komisyon, kota dışı şekeri iç piyasada kullanma ve diğer ülkelerden ithalatta gümrük vergilerini indirme, vb. önlemler uygulamaktadır. AB Komisyonu, ihraç edilmesi ya da gıda dışında çeşitli sanayilerde kullanılması gereken ve normalde Topluluk içerisine pazarlandığında 500 €/ton vergiye tabi olan kota dışı şekerin, iç piyasa arz açığı nedeniyle 2010/11’de 526 bin ton, 2011/12’de 675 bin ton ve 2012/13’te 602 bin ton Birlik içerisinde indirilmiş vergi ile satışına izin vermiştir. Yine bu kapsamda AB, şekerde sabit gümrük vergisi olan 419 €/tona ilaveten uygulamakta olduğu değişken vergileri de 30 Eylül 2017’ye kadar askıya almıştır.

Diğer taraftan, çok uygun hava koşulları ve ekim alanlarındaki artış sebebiyle 2013/14’te 3,9 milyon ton ve 2014/15’te 6,6 milyon ton olarak gerçekleşen kota dışı şeker ve izoglukoz toplam üretiminin 2015/16’da 4,1 milyon ton olacağı beklenmekte olup, sadece sanayiye satışına, ihracatına ve bir sonraki pazarlama yılına aktarılmasına izin verilen kota dışı şekerin nasıl elden çıkarılacağı sorusu 2015/16’da da AB Komisyonu’nun gündeminde olacaktır.

Diğer taraftan, AB, sektörün şeker piyasasında gerçekleştirilmesi planlanan değişimlere uyum sağlayabilmesi için ilave süre tanıyacak şekilde 2014/15 pazarlama yılında sona eren 2006 şeker reformunun yürürlük süresini 30 Eylül 2017 tarihine kadar uzatma ve bu tarihten sonra kotaları kaldırma kararı almış ve nitekim 17 Aralık 2013 tarihinde yayımlanan 1308/2013 sayılı Parlamento ve Konsey tüzüğü ile mevcut kotalı sistemin 2016/17 pazarlama yılı sonunda kaldırılacağı hükme bağlanmıştır.

Bu yeni reform ile birlikte AB, iç piyasada ve dünya piyasasında üreticilerinin rekabetçiliğini daha da artırmayı amaçlamaktadır. Şeker kotalarının kaldırılmasının, AB iç piyasasında şeker arzının artarak makul fiyatlarda seyretmesine ve dolayısıyla şekerin ara ve nihai kullanıcılarına avantaj sağlamasına yol açacağı beklenmektedir.

Kotaların kaldırılmasından sonraki süreçte şeker arzının güvenliğini sağlayabilmek için mevcut gümrük vergi oranları muhafaza edilerek şeker fabrikaları ve pancar yetiştiricileri arasında yapılan sözleşmelere ilişkin standart hükümler, beyaz ve ham şeker için referans fiyat uygulaması, beyaz şeker için özel depolama yardımı sistemi ve en az gelişmiş ülkelere tercihli antlaşmalar kapsamında AB piyasasına gümrük vergisiz ve sınırsız erişim devam ettirilecektir.

2.3. TÜRKİYE’DE ŞEKER POLİTİKALARI VE ŞEKER REJİMİ

2.3.1. Politikalar

Ülkemizin şeker politikası yurt içi talebin öncelikle yurt içi üretimle sağlanması temeline dayanmaktadır. 2001 yılında yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Kanunu ile bu amaç doğrultusunda yeni önemli düzenlemeler getirilmiştir. Kanunun amacı, yurt içi talebin yurt içi üretimle karşılanmasına ve gerektiğinde ihracata yönelik olarak Türkiye’de şeker rejimini, şeker üretimindeki usul ve esaslar ile fiyatlandırma, pazarlama şart ve yöntemlerini düzenlemektir.

Üretim / Arz İstikrarı

Ülkemiz şekerde, yıllara göre değişen ithalatçı ve ihracatçı kimliği ile istikrarsız bir üretim seyri izlemiştir. Özellikle 1990’lı yıllarda üretim miktarında meydana gelen istikrarsızlıklar, sektörü kimi zaman ithalat riski, kimi zaman da stok sorunu ile karşı karşıya bırakmıştır. Bu nedenlerle üretimin planlanması ve kontrolü büyük önem taşımaktadır.

Kanunun özü, kendi kendine yeterliliği esas alacak şekilde şeker üretim ve arz planlaması ve üreticilerle sanayicilere gelir güvencesi sağlamaktır. Kanunda arzın Şeker Kurulu tarafından belirlenecek kotayla planlanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Türkiye’de şeker sektörü bünyesinde; yedi adet pancar şekeri üreticisi ve beş adet nişasta bazlı şeker üreticisi olmak üzere on iki şirkete kota tahsis edilmektedir.

İlk altı pazarlama yılı ülke toplam (pancar şekeri ve NBS toplamı olarak) A kotası 2 milyon 341 bin ton, 2008/2009 pazarlama yılı (PY) A kotası 2 milyon 667 bin ton, 2009/10 PY A kotası 2 milyon 709 bin ton, 2010/11 PY, 2011/12 PY, 2012/13 PY A kotaları 2 milyon 444 bin ton, 2013/14 PY A kotası 2 milyon 460 bin ton, 2014/15 PY A kotası 2 milyon 510 bin ton ve 2015/16 PY A kotası 2 milyon 500 bin tondur.

Fiyatlardan Devlet Müdahalesinin Kaldırılması

Kanunun Hammadde ve Şeker Fiyatları başlıklı 5 inci maddesi ile “Şeker pancarı fiyatları her yıl, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Şeker üretiminde kullanılan diğer hammaddeler ise şirketler tarafından üreticiler ve/veya piyasadan temin edilir. Şeker satış fiyatları, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler tarafından serbestçe belirlenir.” hükümleri getirilmiştir. Konu ile ilgili olarak 28/06/2002 tarihli ve 24799 sayılı Resmi Gazete’de “Hammadde ve Şeker

Fiyatları Yönetmeliği” ve mezkur yönetmelikte değişiklik yapan yönetmelik 17/11/2003 tarihli ve 25292 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve yönetmelikler yayımlandığı tarih itibariyle yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikle yapılan bu düzenleme ile ekim öncesinde pancar fiyatının belirlenmesi esası getirilmiştir.

1990’lı yıllarda yaşanan istikrarsız üretim yapısında pancar alım fiyatlarının önemli etkisi olduğu kuşkusuzdur. Fiyatların üretim patlamalarına neden olacak düzeyde yüksek ya da şeker ithalatına yol açacak düzeyde düşük tutulması, sektörün zaman zaman darboğaza girmesine neden olmuştur. Pancar fiyatlarının yüksek olmasının işleyici, düşük olmasının ise üretici üzerinde yarattığı olumsuz etkiler, ülke ekonomisinin de dönemsel olarak zarar görmesine neden olmuştur. 4634 sayılı Şeker Kanunu, işleyici ve üreticilerin menfaatlerini buluşturacak bir fiyat belirleme mekanizması ile devletin fiyatlara müdahalesini ortadan kaldırmış bulunmaktadır.

Bu düzenleme ile sektörde fiyatlar serbestçe belirlenmekte olup, 2003 yılında 88 TL/ton olan pancar fiyatı, 2013 yılında 146 TL/tona, 2003 yılında 1,36 TL/kg olan beyaz (kristal ve küp) şeker fabrika çıkış fiyatı ortalaması ise, 2015 yılında 2,58 TL/kg’a yükselmiştir.

Sektörden Devlet Desteğinin Kaldırılması

Yurt içi talebin üzerinde üretim gerçekleştiğinde, stokları eritmek için ihracat gereği doğmakta, ancak dünya borsa fiyatlarının ülkemiz şeker üretim maliyetlerinin altında olması nedeniyle ihracatta rekabet şansı olmamaktadır. Daha önce Hazine tarafından, 93/4196 ve 92/3114 sayılı Bakanlar Kurulu Kararlarına istinaden ihracattan kaynaklanan zarar karşılanmaktaydı. Ancak 2002 yılından itibaren bu zarar şirketlerce üstlenildiğinden, ihracata yönelik üretim ilgi görmemektedir. Bununla birlikte, şekerli mamul imalatçı-ihracatçılarına ihraç amaçlı C şekerı satışları yapılmakta olup, imalatçı-ihracatçılara yapılan C şekerı satışındaki en büyük paya sahip olan ve bir KİT olan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.; C şekerı üretiminin, imalatçı-ihracatçıların talebine cevap vermekte yetersiz kalması nedeniyle gerektiği zaman, A kotası şekerini C şekerine aktarmak ve 15/05/2008 tarihli ve 26877 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2008/13661 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden zararı kendisi üstlenmek suretiyle talepleri karşılamaktadır.

Diğer taraftan, 4634 sayılı Şeker Kanunu’na göre yurtiçinde pazarlanması mümkün olmayıp ihraç edilmesi gereken C şekerının elde edildiği C pancarı fiyatının, ihracatta C şekerının dünya fiyatları ile rekabet edebileceği düzeyden satın alınması, söz konusu Kanun ile mümkün kılınmıştır. Kota fazlası üretim olmaması durumunda ise, imalatçı-ihracatçıların şeker

talebinin, kota kapsamında üretilen şekerlerin C şekerine aktarılması suretiyle karşılanabilmesi olanağı sağlanmıştır. Ayrıca, 2015 yılında C şeker talebinin karşılanmasına yönelik olarak şekerin, Dâhilde İşleme Rejimi kapsamında ithal edilebilmesi için Ekonomi Bakanlığına görüş bildirilmiştir.

İthalat Korumaları

Dünya borsa fiyatlarının yurt içi fiyatların genelde çok altında olması, sektörün sürdürülebilirliğinin yüksek koruma oranları ile güvence altına alınmasını gerektirmektedir. Diğer ürünlerde olduğu gibi şekerde de koruma tedbirlerimiz Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşması “Pazara Giriş Taahhütleri” doğrultusunda belirlenmiş olup, uygulamaya alınmıştır. Şekerde “Pazara Giriş” için, ithalatta tavan olarak taahhüt edilen % 150 oranındaki korumadan 2004 yılına kadar % 10 indirim taahhüt edilmiştir. Bunun sonucu olarak 2004 yılına kadar gümrük vergisi kademeli olarak % 135’e indirilmiş olup, bu oranın uygulanmasına devam edilmektedir.

2.3.2. Pancar Şekeri

Ülkemizde 7 şirkete ait 33 pancar şeker fabrikasının kurulu şeker üretim kapasitesi 3,3 milyon ton/yıldır. Yedi şirketin altı tanesi özel şirket olup, bir tanesi kamuya ait olan ve özelleştirme kapsamında bulunan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.’dir.

Üretim ve Satış Durumu

Ülkemizde 2014/15 pazarlama yılı şeker üretimi 2 milyon 058 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

2014/2015 pazarlama yılı içerisinde 2 milyon 019 bin ton yurtiçi satış gerçekleşmiş olup, 192 bin ton C şeker satış ile birlikte toplam satış miktarı 2 milyon 211 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Pazarlama yılı 22 bin ton A kotası, 43 bin ton B kotası ve 6 bin ton C şeker stoku ile tamamlanmıştır.

Tamamlanan son 5 pazarlama yılı pancar şeker toplam üretimi ve satış miktarları Tablo 2.9’da yer almaktadır.

TABLO 2.9. PANCAR ŞEKERİ ÜRETİM VE SATIŞ DURUMU (BİN TON)					
	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15
Üretim*	2.262	2.270	2.129	2.390	2.058
Yurtiçi Satış (A+B Kotası)	1.867	2.151	1.918	2.083	2.019
Yurtdışı Satış (C Şekeri)	283	290	339	319	192

*: İhraç amaçlı dahil toplam üretim miktarıdır.

Fiyatlar

Tamamlanan son 5 pazarlama yılında şirketlerce belirlenen fabrika çıkışı KDV hariç pancar şekeri ağırlıklı ortalama satış fiyatı Tablo 2.10’da yer almaktadır.

TABLO 2.10. PANCAR ŞEKERİ FİYATLARI		
Pazarlama Yılları	TL/kg	Yıllık Değişim %
2010/11	1,79	0,56
2011/12	1,94	8,38
2012/13	2,11	8,76
2013/14	2,33	10,43
2014/15	2,52	8,15

Hammadde (Pancar) Üretimi ve Fiyatları

Şeker pancarı üretimi, Kurul tarafından tespit edilerek şirketlere tahsis edilen pancar şekeri kotalarının üretim/arz garantisi için yine Kurulca belirlenen pancar ekim alanlarından, üreticiler ve/veya temsilcileri ile şirketler veya fabrikalar arasında sözleşme düzenlenmesi suretiyle kotalı olarak sürdürülmektedir. Yıllar itibariyle şeker pancarı üretimi ve ortalama verim Tablo 2.11’de verilmiştir. Şeker pancarı verimi, 2010 yılından itibaren iklim koşullarının olumlu etkisiyle yükselmeye başlamış olup, 2015 yılı tahmini verilerine göre son yılların en yüksek seviyesine ulaşacağı beklenmektedir.

2014 yılı ürünü % 16 polar şeker içeren A kotası pancarın fiyatı ortalama 159 TL/ton, C pancarının fiyatı ise 90-118 TL/ton olarak belirlenmiştir. 2015 yılı ürünü % 16 polar şeker içeren A kotası pancarın fiyatı ortalama 191 TL/ton, C pancarının fiyatı ise 105-125 TL/ton olarak belirlenmiştir.

TABLO 2.11. TÜRKİYE ŞEKER PANCARI EKİM, ÜRETİM VE VERİM MİKTARLARI İLE PANCAR FİYATLARI				
Yıllar	Ürün Taşıyan Alan, Da	Üretilen (Bedeli Ödenen) Pancar, Ton	Ortalama Verim, Ton/Da	%16 Polar Şeker İçeren Pancar Fiyatları, TL/Ton
2010	3.286.513	17.942.105	5,46	119,00
2011	2.938.411	16.126.489	5,49	126,00
2012	2.801.858	14.919.941	5,32	137,00
2013	2.909.097	16.488.590	5,67	146,00
2014	2.874.607	16.743.045	5,82	159,00
2015*	2.739.913	16.023.330	5,85	191,00

* Aralık ayına ait tahmini değerlerdir.

2.3.3. Nişasta Bazlı Şeker

Şeker Kanunu kapsamında kota tahsisi yapılan 5 şirkete ait 5 fabrikanın nişasta bazlı şeker üretim kapasitesi yaklaşık 1 milyon ton/yıldır. Bunun dışında kota hakkı bulunmayan ve kota tahsis edilmeyen, sadece yurt dışına ihraç edilmek üzere nişasta bazlı şeker üretim faaliyetinde bulunabilen 5 şirkete ait nişasta bazlı şeker üretim kapasitesi ise 344 bin ton/yıldır.

Üretim Satış

4634 sayılı Kanun ile kota sistemi başlamış olup, tamamlanan son 5 pazarlama yılında NBŞ toplam üretimi ve satış miktarları Tablo 2.12’de yer almaktadır.

TABLO 2.12. NBŞ ÜRETİM VE SATIŞ DURUMU (BİN TON)					
	10/11	11/12	12/13*	13/14*	14/15*
Üretim	516	483	547	562	623
Yurtiçi Satış (A Kotası)	367	330	337	305	325
Yurtdışı Satış (C Şekeri)	150	151	205	257	293

*: 2012/13, 2013/2014 ve 2014/2015 pazarlama yılı üretim ve yurt dışı satış miktarına kotasız şirketler dahil edilmiş olup, daha önceki pazarlama yıllarında kotasız şirketlerin üretim ve yurt dışı satış miktarı dahil edilmemiştir.

Fiyatlar

Tamamlanan son 5 pazarlama yılındaki glukoz ve izoglukozdan oluşan ağırlıklı ortalama NBŞ yurtiçi fabrika satış fiyatı (KDV hariç) Tablo 2.13'te yer almaktadır.

TABLO 2.13. NBŞ FİYATLARI		
Pazarlama Yılları	TL/kg	Yıllık Değişim %
2010/11	1,26	7,69
2011/12	1,37	8,73
2012/13	1,47	7,30
2013/14	1,57	6,80
2014/15	1,74	10,82

Hammadde (Mısır) Üretimi ve Fiyatları

2008– 2015 yılları arasındaki Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) mısır alım fiyatı ve yurt içi mısır üretimi, Tablo 2.14'te yer almaktadır.

TABLO2.14.MISIRALIMFİYATİVEÜRETİMİ		
Yıllar	TMO Alım Fiyatı (TL/kg)	Üretim (Milyon Ton)
2008	0,43	4,27
2009	0,45	4,25
2010	0,49	4,31
2011	0,54	4,20
2012	0,59	4,60
2013	0,64	5,90
2014	0,68	5,95
2015	0,72	6,40

Kaynak: TMO (www.tmo.gov.tr)

Hammadde ve Şeker Fiyatları Yönetmeliği'nde 16/05/2009 tarihinde yapılan değişiklikle yurt içine arz edilecek olan NBŞ üretiminde yerli mısır kullanılması şartı getirilmiş olup, son pazarlama yılında yurt içine arz edilen NBŞ üretimi için gerekli mısırın tamamı yurt içinden temin edilmiştir. 2015 yılında NBŞ üreten şirketler ihraç amaçlı NBŞ üretimi ile nişasta üretimi de dahil olmak üzere toplam 1.053 bin ton mısır kullanmıştır. NBŞ üreten şirketler mısırdan aynı zamanda nişasta da üretilip yurt içine ve yurt dışına pazarlamakta olduklarından nişasta dahil toplam mısır rakamı verilmiştir.

2.3.4. Pancar Şekeri ve Nişasta Bazlı Şeker İhracatı

Ticari bazda Pancar Şekeri ve NBŞ ihracatı Tablo 2.15’te görülmektedir.

TABLO 2.15.ŞEKER İHRACATI (BİN TON)		
Yıllar	Pancar Şekeri	NBŞ
2008	5,4	56,9
2009	5,1	39,6
2010	77,1	88,5
2011	74,2	104,3
2012	33,4	85,5
2013	63,8	105,9
2014	15,9	167,2
2015	9,9	192,8

Kaynak: TÜİK

Tablo 2.15’te verilen pancar şekeri ve nişasta bazlı şekerle yönelik ihracat verilerine, mamul içerisinde ihraç edilen ve dahilde işleme izin belgesi ile C şekeri tahsisat belgesine istinaden yapılan satışlar dahil edilmemiştir.

Kurumumuz kayıtlarına göre; 2014/2015 pazarlama yılında ihracat için satılan pancar şekeri (C şekeri) miktarı 192 bin ton olup, bunun 183 bin tonu C şekeri tahsisat belgesine istinaden satılmıştır. 2014/2015 pazarlama yılında ihraç edilen toplam 293 bin ton nişasta bazlı şekerin (C şekeri) 205 bin tonu doğrudan, 88 bin tonu ise dahilde işleme izin belgesi kapsamında ihraç edilmiştir.

2.3.5. Pancar Şekeri ve Nişasta Bazlı Şeker İthalatı

Pancar şekeri ve nişasta bazlı şeker ithalatına ilişkin veriler Tablo 2.16’da verilmiştir. Ülkemize yurt içi tüketim amaçlı pancar şekeri ithalatı yapılmamaktadır. 2015 yılına kadar ithal edilen pancar şekeri yurt içinde üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar vb.) şekerler olup, bu miktar ülkemizin bir günlük şeker tüketim miktarının oldukça altındadır.

2015 yılına kadar şekerli mamul bünyesinde ihraç edilen pancar şekeri de yurt içinde ihraç amaçlı olarak üretilen şekerden (C şekeri) karşılanmıştır. Ancak 2014/2015 pazarlama yılında yeterli C şekeri üretimi gerçekleşmediğinden imalatçı-ihracatçı firmalar tarafından

şekerli mamul bünyesinde ülkemizden ihraç edilen pancar şekeri ithal edilmiştir. 2015 yılında ithal edilen 169.600 ton pancar şekerinin 165.900 tonu bu kapsamdadır.

TABLO 2.16. ŞEKER İTHALATI (BİN TON)		
Yıllar	Pancar Şekeri	NBŞ
2008	4,3	21,6
2009	4,3	8,2
2010	4,2	8,8
2011	4,7	11,0
2012	5,5	11,2
2013	9,0	13,2
2014	4,6	15,7
2015	169,6*	32,3

*: Bu miktarın 165,9 bin tonu Dahilde İşleme Rejimi kapsamında şekerli mamul bünyesinde ihraç edilen şekerdir. Geriye kalan 3,7 bin ton şeker ise yurt içinde üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar, vb.) şekerlerdir
Kaynak: TÜİK, Şeker Kurumu

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURUM FAALİYETLERİ

3.1. MEVZUAT ÇALIŞMALARI

Tebliğ Çalışmaları

08/01/2015 tarihli ve 29230 sayılı Resmi Gazete ile 09/08/2015 tarihli ve 29440 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “İmalatçı-İhracatçıların, Şekerli Mamul İhracatı Karşılığında C Şekeri Taleplerinin Karşılansması Şartları ve Uygulama Esaslarına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ”ler ile “İmalatçı-İhracatçıların, Şekerli Mamul İhracatı Karşılığında C Şekeri Taleplerinin Karşılansması Şartları ve Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ”de gerekli düzenlemeler yapılarak yürürlüğe girmiştir.

İkinci olarak 23/04/2015 tarihli ve 29335 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcı İthalatı İçin Uygunluk Belgesi Düzenlenmesi ve İzlenmesine İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” ile “Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcı İthalatı İçin Uygunluk Belgesi Düzenlenmesi ve İzlenmesine İlişkin Tebliğ” de gerekli düzenlemeler yapılarak yürürlüğe girmiştir.

Üçüncü olarak 23/04/2015 tarihli ve 29335 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Bir Şeker Türünden Başka Bir Şeker Türünün Üretilmesi ve Şekerlerin Ambalajlanması ile Pazarlanmasına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” ile “Bir Şeker Türünden Başka Bir Şeker Türünün Üretilmesi ve Şekerlerin Ambalajlanması İle Pazarlanmasına Dair Tebliğ” de gerekli düzenlemeler yapılarak yürürlüğe girmiştir.

Son olarak 23/04/2015 tarihli ve 29335 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Şeker İhracatı ve Ön İzin Belgesi Düzenlenmesine İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” ile “Şeker İhracatı ve Ön İzin Belgesi Düzenlenmesine İlişkin Tebliğ” de gerekli düzenlemeler yapılarak yürürlüğe girmiştir.

3.2. DÜZENLEME FAALİYETLERİ

3.2.1. Kota Tahsisleri

Şeker üretimi ve arzında istikrarı sağlamak amacıyla ülke içinde pazarlanacak şeker miktarı, Şeker Kurulunca tahsis edilen kotalar ile belirlenmektedir.

Şeker Kurulu gelecek üretim dönemi olan 2016/2017 pazarlama yılı için daha önce 2 milyon 500 bin ton olarak belirlediği A kotası şeker miktarını 150 bin ton artırarak 2 milyon

650 bin ton'a, buna bağı olarak da pancar şekeri B kotası miktarını 112 bin 500 ton'dan 119 bin 250 ton'a yükseltmiştir. Ayrıca, Şeker Kanunu hükümlerince C şekeri (ihraç amaçlı üretilen şekeri) üretmek için yasal bir zorunlulukları bulunmamasına karşın, pancar şekeri üreticisi şirket yetkilileri ile yapılan toplantıda 2015/2016 pazarlama yılından itibaren tahsis edilen kotalarının en az % 5'i kadar C şekeri üretilmesi konusunda mutabakatları alınmıştır. Bu mutabakat çerçevesinde Şeker Kurulu 2016/2017 pazarlama yılı içinde şirketlerin C şekeri üretmeleri konusunda tavsiye kararı almıştır.

Kota tahsis edilen pancar şekeri üreticisi şirketler; Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş., Adapazarı Şeker Fabrikası A.Ş., Amasya Şeker Fabrikası A.Ş., Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş., Konya Şeker Sanayi ve Ticaret A.Ş., Kütahya Şeker Fabrikası A.Ş. ve Keskinlik Gıda San. ve Tic. A.Ş.'dir.

2016/2017 pazarlama yılında NBŞ kotası ülke toplam kotasının % 10'u olan 265 bin ton olarak belirlenmiştir. Kota tahsis edilen nişasta bazlı şekeri üreticisi şirketler; Cargill Tarım ve Gıda Sanayi Ticaret A.Ş., Amylum Nişasta Sanayi ve Ticaret A.Ş., PNS Pendik Nişasta Sanayi A.Ş., Tat Nişasta İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Sunar Mısır Entegre Tesisleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'dir.

Son üç pazarlama yılı itibariyle, pancar şekeri ve NBŞ için tahsis edilen kota miktarları Tablo 3.1.'de yer almaktadır.

TABLO 3.1. TAHSİS EDİLEN ŞEKER KOTALARI (BİN TON)									
	2014/2015 PY			2015/2016 PY			2016/2017 PY		
	A KOTASI	B KOTASI	TOPLAM	A KOTASI	B KOTASI	TOPLAM	A KOTASI	B KOTASI	TOPLAM
PANCAR ŞEKERİ	2 260	67,5	2 327,5	2 250	67,5	2 317,5	2 385	119,25	2 504,25
NBŞ*	250	0	250	250	0	250	265	0	265
ÜLKE TOPLAMI	2 510	67,5	2 577,5	2 500	67,5	2 567,5	2 650	119,25	2 769,25

* Şeker Kanunu gereği B kotası tahsis edilmemekte olup, aynı Kanunun 3 üncü maddesi ile Bakanlar Kurulu'na tanınan yetkiye istinaden Bakanlar Kurulu Kararı ile 2014/2015 PY A kotasına % 30 oranında artış yapılmıştır.

3.2.2. Şeker Depolama Kesintisi ve Prim Ödemeleri

27 Ocak 2004 tarihli ve 25359 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Şeker Depolama Kesintisi ve Prim Ödemeleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 23/08/2014 tarihli ve 29097 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Yönetmelik hükümleri çerçevesinde 2015/16 pazarlama yılı Depolama Kesintisi ve Prim Ödemeleri Tahmini Bütçesi hazırlanarak, 2014/15 pazarlama yılı için oluşturulan bütçenin uygulanmasında; prime hak kazanmış veya kesintiye tabi olacak her şirketin; almaya hak kazandığı aylık prim tutarları ve tahakkuk eden aylık kesinti tutarları, birincisi Eylül-Şubat ve ikincisi Mart-Ağustos olmak üzere altı aylık dilimler halinde hesaplanmış ve belirlenen tutarlar ile ilgili ödeme veya tahsilatlar; altı aylık dilimler halinde olmak üzere ilk dilim Nisan 2015 ayı içinde, ikinci dilim ise Ekim 2015 ayı içerisinde yapılmıştır. Buna göre şirketlerden A kotası satış miktarları üzerinden toplam 14.696.739,61 TL tutarında depolama kesintisi yapılarak, 14.696.739,61 TL prim ödemesi gerçekleştirilmiştir.

3.2.3. Pancar Ekim Alanları ile İlgili Çalışmalar

2015 yılı içinde şirketlerin ekim alanı uygulamalarına ilişkin talepleri ilgili mevzuat çerçevesinde değerlendirilmiştir.

3.2.4. Dış Ticaret ile İlgili Uygulamalar

3.2.4.1. İhraç Ön İzni

Dış Ticaret Müsteşarlığı’nın 17/08/2007 tarih ve 26616 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2007/9 sayılı İhracı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğde (ihracat 96/31) Değişiklik Yapılmasına Dair İhracat Tebliği ile ihracı ön izne bağlı mallar listesine şeker ilave edilmiş ve izni veren kurum olarak Şeker Kurumu yetkili kılınmıştır. Söz konusu Tebliğ uyarınca Şeker Kanunu kapsamındaki 1701 ve 1702 GTİP’li şekerler için Kurumumuz ihraç ön izni vermeye başlamıştır.

3 Haziran 2011’den itibaren elektronik ortamda yürütülen ihraç ön izin işlemleri, 02/10/2013 tarihli ve 28783 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Şeker İhracatı ve Ön İzin Belgesi Düzenlenmesine İlişkin Tebliğ çerçevesinde düzenlenmektedir.

2015 yılında 10 bin 056 ton pancar şekeri ve 208 bin 285 ton nişasta bazlı şeker için toplam 3.495 adet İhraç Ön İzin Belgesi düzenlenmiştir.

3.2.4.2. Şekerli Mamul İhracatı Karşılığı C Şekeri Tahsis İşlemleri

2005 yılında Dış Ticaret Müsteşarlığı ile yürütülen çalışmalar sonucunda, 21/12/2006 tarih ve 26383 sayılı Resmi Gazete’de Şeker Kurulu’nun 135/1 sayılı “İmalatçı-İhracatçıların, Şekerli Mamul İhracatı Karşılığında C Şekeri Taleplerinin Karşılanması Şartları ve Uygulama Esaslarına Dair Karar”ı yayımlanmış ve imalatçı-ihracatçılara şekerli mamul ihracatı sonrasında şeker tahsisatı, bu Karardaki esaslara göre Kurumumuzca yapılmaya başlanmıştır. İmalatçı-ihracatçılara şekerli mamul ihracatı sonrasında şeker tahsisatı işlemleri, 2013 yılı Şubat ayından itibaren “İmalatçı-ihracatçıların, Şekerli Mamul İhracatı Karşılığında C Şekeri Taleplerinin Karşılanması Şartları ve Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ” ile düzenlenmektedir. C şeker tahsisatı işlemleri, 1 Ekim 2010 tarihinden itibaren elektronik ortama taşınmış olup, mevcut durumda tüm belgeler elektronik ortamda düzenlenerek ilgililerine iletilmektedir.

2015 yılında yapılan yeni mevzuat düzenlemeleri ile;

- ✓ İmalatçı-ihracatçıların hak kayıplarına uğramamalarını teminen Tahsisat Belgelerinin süresi 6 aydan 12 aya çıkarılmıştır.
- ✓ İhracatçı Birlikleri tarafından, tescil tarihinden itibaren 1 (bir) yıl içerisinde müracaat edilmiş olan beyannameler için hakediş belgesi düzenlenmesi ve imalatçı-ihracatçıların, Tebliğin yayım tarihinden itibaren 6 (altı) ay süre içerisinde hakediş belgesi düzenlenmesi talebinde bulunabilmeleri hüküm altına alınarak, iş ve işlemlerin uygulanmasında daha öncesinde yaşanan aksamalar, işgücü ve zaman kayıpları bertaraf edilmiştir.
- ✓ Tebliğin C Şekeri Tahsis Edilmeyecek Şekerli Mamuller Listesi başlıklı EK-2 sayılı cetvelin son satırına, fiilen tahsisat hesaplamalarında dikkate alınmayan “Meyve Aromalı Buz” ibaresi eklenmiştir.

İmalatçı-ihracatçılara, 2014 yılında 300 bin 019 ton C şeker için 2.270 adet belge düzenlenmiş iken, yeterli miktarda C şeker üretimi olmaması nedeniyle 2015 yılında 140 bin 152 ton düşük fiyatlı C şekerinin temini için 1.257 adet tahsisat belgesi düzenlenmiştir.

İmalatçı-ihracatçıların şeker taleplerinin karşılanması suretiyle, şeker içeren işlenmiş tarım ürünlerinin uluslararası pazarlarda rekabet gücünün arttırılmasına destek veren Kurumumuz, 2014/2015 pazarlama yılında yaşanan olumsuz iklimsel koşullara bağlı olarak yeterli C şeker üretimi olmaması nedeniyle imalatçı-ihracatçıların taleplerinin karşılanmasında aksaklık yaşanmaması için önceki yıllarda olduğu gibi 2015 yılında da gerekli tedbirleri zamanında almıştır. Bu kapsamda, imalatçı-ihracatçıların taleplerinin karşılanması için, Şeker Kurulu’nun talebi üzerine; 2015 yılı Nisan ayında Ekonomi Bakanlığı tarafından DİR

kapsamında şeker ithalatı açılmıştır. Böylelikle imalatçı-ihracatçıların şeker talepleri sekteye uğratılmaksızın karşılanmaktadır. 2015 yılı sonu itibariyle bu kapsamda ithal edilen şeker miktarı 145 bin tona ulaşmıştır.

3.2.4.3. YYT İthalatı İzleme Çalışmaları

Kurumumuz, şeker piyasasında arz talep dengesi açısından önem arz eden şeker eş değeri olarak net ithalatı oldukça yüksek olan yüksek yoğunluklu tatlandırıcıların (YYT) ithalat amacına uygun olarak kullanımının takibini sağlamak amacıyla, YYT ithalatı için uygunluk belgesi düzenlenmesi uygulamasına 10/02/2006 tarih ve 26076 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 2006/23 no’lu Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcıların İthaline İlişkin Tebliğ ile başlamıştır.

Daha sonra yıl bazında ithalat tebliğleri yayınlanmış olmakla birlikte; 2007/4, 2008/4, 2009/4, 2010/4, 2011/4, 2012/4, 2013/4 ve 2014/4 sayılı “Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcıların İthaline İlişkin İthalat Tebliğ”, 2015 yılında ise “İthalat Tebliğ” yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

2 Kasım 2012’den itibaren elektronik ortamda yürütülen yüksek yoğunluklu tatlandırıcı işlemleri, 02/07/2013 tarihli ve 28695 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcı İthalatı İçin Uygunluk Belgesi Düzenlenmesi ve İzlenmesine İlişkin Tebliğ çerçevesinde düzenlenmektedir.

2015 yılında, yaklaşık 3 bin 703 ton YYT için ithalat uygunluk belgesi düzenlenmiş olup, TÜİK verilerine göre 2015 yılı Kasım ayına kadar YYT net ithalatı 2 bin 528 ton olarak gerçekleşmiştir. (Tablo 3.2)

Tablo 3.2. YYT İTHALATI		
Net ithalat, Ton		
YILLAR	TİCARİ	BEYAZ ŞEKER EŞDEĞERİ
2008	2.458	284.836
2009	1.107	181.612
2010	2.199	261.830
2011	2.502	332.321
2012	1.951	247.580
2013	2.605	289.527
2014	2.566	373.143
2015	2.528	324.118

Kaynak: TÜİK

3.2.5. Kaçak ve Kayıtdışı Şeker Arzı İle Mücadele Çalışmaları

Şeker Kurumu 2007 yılı Kasım ayında, daha önceki planlanan çalışmalar içinde yer almayan yeni bir kaçak şekerle mücadele çalışması başlatmıştır. Kaçak olduğu şüphesi bulunan şekerlerden Kurumumuza numune gönderilmesi halinde, şekerin menşei tespitine dayalı bir analiz yöntemi ile kaçak olup olmadığının saptanabileceğinin tüm İl Valilik ve Cumhuriyet Başsavcılarına bildirilmesi suretiyle başlatılan bu çalışma, İl Valilikleri ve Cumhuriyet Başsavcılıkları, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı gibi ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde uygulamaya konarak, kaçak şeker girişlerinin önlenmesinde kayda değer başarılar elde edilmiştir.

Denetim faaliyetlerimiz kapsamında, kamu kurum ve kuruluşları ile yapılan protokol ve işbirlikleri çerçevesinde kayıt dışı şekerle mücadelede önemli kazanımlar elde edilmiştir.

3.2.6. İşletme Kayıt Belgesi Uygunluk Yazısı İşlemleri

4634 sayılı Şeker Kanunu'na göre, kota temin etmeksizin ya da kota kapsamı dışında temin edilen şeker kullanılarak şeker üretimi ile bunların yurt içine pazarlanması, idari para cezası gerektiren ve Kurumumuz takibinde olan konular olduğundan, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nca hazırlanan ve 17/12/2011 tarih, 28145 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik" uyarınca şeker üretimi veya şeker paketlemesi konusunda faaliyet gösterecek gıda işletmelerinin İşletme Kayıt Belgesi başvurusunda Şeker Kurumundan alacağı uygunluk yazısının Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na iletilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

01/08/2013 tarihli ve 28725 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bir Şeker Türünden Başka Bir Şeker Türünün Üretilmesi ve Şekerlerin Ambalajlanması İle Pazarlanmasına Dair Tebliğ ile birlikte Şeker Kurulu'nun 245/3 sayılı kararı çerçevesinde yürütülmekte olan İşletme Kayıt Belgesi İçin Uygunluk Yazıları düzenlenme işlemleri gerçekleştirilen mevzuatı sadeleştirme çalışması kapsamında Kurul Kararında yer alan hükümler Tebliğ'e derç edilmiştir.

Bu itibarla İşletme Kayıt Uygunluk Yazısı İşlemleri Nisan 2015 ayından itibaren yalnızca 01/08/2013 tarihli ve 28725 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bir Şeker Türünden Başka Bir Şeker Türünün Üretilmesi ve Şekerlerin Ambalajlanması İle Pazarlanmasına Dair Tebliğ hükümlerince yürütülmektedir. Bu doğrultuda 2015 yılında toplam 81 adet Uygunluk Yazısı düzenlenmiştir.

3.3. İZLEME VE DENETİM FAALİYETLERİ

3.3.1. İzleme Çalışmaları

Şeker Kurulu tarafından kendilerine kota tahsis edilen 7 adet pancar şekeri, 5 adet nişasta bazlı şeker üreticisi şirket ve kendilerine kota tahsis edilmeyen 5 adet nişasta bazlı şeker üreticisi şirketin aylık üretim, satış ve stok bilgileri hammadde tüketimi ve yan/ara ürün üretimi vb. bağlantılı verilerle ilişkilendirilerek, 4634 sayılı Şeker Kanunu'nun ilgili mevzuatı çerçevesinde izlenmekte, veriler belirlenen değerlerle elektronik ortamda karşılaştırılarak sapmalar tespit edilmekte olup, verilerin çapraz teyitleri yapılmaktadır. Şirketlere ait üretim, satış ve stok bilgilerinin EVİS (Elektronik Veri İşleme Sistemi) ile elektronik ortamda Kurumumuza iletilmesi uygulanmasına başlanmış ve sistemin daha etkin kılınabilmesi için çalışmalara devam edilmektedir.

3.3.2. Denetim Çalışmaları

Şirketlerin/firmaların kota dışı üretim, kota dışı satış veya başka ürün adıyla satış yapıp yapmadıkları ile mevzuata uygun olarak pancar temin edip etmedikleri hususlarında, 4634 sayılı Şeker Kanunu ve ilgili mevzuat gereğince; şirketler/firmalar nezdinde Kurumumuz personeli yetkilendirilerek denetim yapılmıştır.

Kurumumuz personeline, 2015 takvim yılı içerisinde 23 adedi şeker üreticisi şirkette olmak üzere 117 adet şirkette/firmada inceleme/denetim işlemi yapılmıştır.

Ayrıca pancar üreticisi şirketlerin 2015 ürün yılı münavebe esaslarına uygunluğu ve ekim alanı dışından pancar temini ile ilgili mevzuat çerçevesinde değerlendirilerek denetimleri gerçekleştirilmiştir.

3.3.3. İzleme ve Denetim Faaliyetlerinin Modernizasyonu

Kurumumuz, AB'deki uygulama da dikkate alınarak kayıt dışı ile mücadele kapsamında denetim faaliyetlerinde insan faktörünün en aza indirilmesini teminen, özellikle sıvı formda şeker üretimi yapan şirketlerin satışa esas noktalarına kütleli debimetre tesis edilerek satış miktarlarının anlık olarak ölçülmesi ve raporlanması faaliyetine 2008 yılında başlamıştır. Bu faaliyetlerin yürütülmesi kapsamında 2015 yılı sonu itibarıyla toplam sıvı şeker üretimi gerçekleştiren şirketlerin fabrika satış noktalarında takılı bulunan kütleli debimetre sayısı 39'dur.

Debimetrelerin izlenmesine ilişkin usul ve esaslar Şeker Kurulu'nun 28/09/2011 tarih ve 237 sayılı toplantısında belirlenmiş olup, şirketlere tebliğ edilmiştir. Debimetrelerle ait veriler bu çerçevede izlenmekte ve değerlendirilmektedir.

21/12/2011 tarihli ve 28149 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile yürürlüğe giren "Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı 2011-2013'te yer alan ve Kurumumuzun sorumlu/koordinatör kuruluşu olarak belirlendiği 36 numaralı "Sıvı formda şeker üretimi yapan şirketlerin satışa esas noktalarına tesis edilen kütleli debimetre verilerinin, bilgisayar ortamında Şeker Kurumuna anlık olarak iletilmesi, raporlanması ve imalat sanayinde kullanılan sıvı şeker girdilerinin takibine yönelik sistem kurulacaktır." eylemi Kurumumuzun talebi üzerine söz konusu eylem planında yer almış olup, söz konusu eylemin 2013 yılı Haziran ayına kadar tamamlanması planlanmış ve kütleli debimetre verilerinin uzaktan izlenmesi ve raporlanması sisteminin kabul işlemleri tamamlanması, sıvı formda şeker üretimi yapan fabrikaların satışa esas noktalarına tesis edilen kütleli debimetre verileri bilgisayar ortamında Kurumumuza anlık olarak iletmeye başlaması ile birlikte eylem öngörülen süre içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Kurumumuzun daha kapsamlı izleme ve denetleme faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için Şeker Kotalarının Düzenlenmesine İlişkin Yönetmelik'te yapılan 25/04/2013 tarihli değişiklik neticesinde nişasta bazlı sıvı şeker üretimi gerçekleştiren fabrikaların üretim ve geri dönüş hatlarına kütleli debimetre montajının gerçekleştirilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Kurumumuz personeline nişasta bazlı sıvı şeker üretimi gerçekleştiren şirketler nezdinde yapılan çalışma sonucunda takılması planlanan 44 adet kütleli debimetrenin montaj yerleri belirlenmiştir. Bahse konu olan kütleli debimetrelerin montajı tamamlanmıştır. Yapılan montajlarla birlikte Kurumumuz izleme faaliyetlerinde kullanılan toplam kütleli debimetre sayısı 83'dür.

2016 yılı içerisinde fabrikaların üretim hatlarında takılı bulunan kütleli debimetrelerin uzaktan izleme ve raporlama sistemi kurulması planlanmaktadır.

3.4. İDARİ PARA CEZALARI

Kurumumuzca 2015 yılı içerisinde idari para cezaları;

- Kurula yanıltıcı bilgi verme / Kurula bilgi belge vermeme,
- C şekerinin yurt içinde satışı,
- Kayıt Dışı Şeker (A ve B kotası dışında temin edilen şeker)
- B Kotası Şeker Satışı

nedenleriyle verilmiştir. Bu kapsamda; Şeker Kurulu tarafından 2015 yılı içinde, 17 farklı firmaya 16.544.080,24 TL idari para cezası verilmiştir.

Kanun gereği bu tutarın % 90'ı genel bütçeye, % 10'u Kurumumuz bütçesine gelir kaydedilmektedir. İdari para cezalarının tahsilâtı için cezanın kesinleşmesi gerekmekte olduğundan, idari para cezalarının iptali için açılan davaların sonuçlanması beklenmektedir.

2015 yılı içinde Şeker Kurulu tarafından idari para cezası verilen firmalara ait bilgiler Tablo 3.3'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

TABLO 3.3. 2015 YILI İDARİ PARA CEZALARI			
Ceza Nedeni	Firma Sayısı	Ceza, Adet	Ceza Tutarı, TL
Kurula yanıltıcı bilgi verme / Kurula bilgi belge vermeme	3	3	402.462,80
C şekerinin yurt içinde satışı	9	10	12.242.750,85
Kayıt Dışı Şeker (A ve B kotası dışında temin edilen şeker)	5	5	1.424.364,09
B Kotası Şeker Satışı	1	1	2.474.502,5
TOPLAM	18	19	16.544.080,24

3.5. HUKUK İŞLERİ

2015 yılı sonu itibariyle Danıştay, İdare Mahkemeleri ve Adliye Mahkemelerinde Kurumun taraf olduğu dava sayısı 172 adet olup, bunlardan 91 adedi derdest, 81 adedi ise mahkemelerce karara bağlanarak kesinleşmiştir.

Derdest olan 91 adet davadan 51'inin yargılaması ilk derece mahkemelerinde devam etmekte olup, 36 davanın temyiz incelemesi devam etmekte geri kalan 4 davanın ise karar düzeltme incelemesi devam etmektedir.

Kesinleşmiş olan 81 adet davanın; 71 adedinde davanın reddine, 3 adedinde davanın kısmen kabul kısmen reddine, 7 adedinde ise davanın kabulüne karar verilmiştir. Kurum aleyhine sonuçlanan bu 7 davadan biri neticeye etki etmemek üzere Kurum lehine yazılı emir yoluyla bozulmuştur.

Ayrıca şeker kaçakçılığı nedeniyle başlatılmış olan soruşturmalar neticesinde Kaçakçılıkla Mücadele Kanunun ilgili hükümlerine muhalefet suçundan açılan kamu davalarına da müdahil olunmaktadır ve 2015 yılı sonu itibariyle müdahil olunan dava sayısı 25 adettir.

Kurum aleyhine açılan davaların başlıca konuları;

- ✓ Şeker Kurulu'nca pazarlama yılları itibariyle şirketlere tahsis edilen kotalarla ilgili işlemlerin iptali,
- ✓ Şeker Kanunu ile ilgili yönetmeliklerdeki bazı hükümlerin hukuka ve Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla konunun Anayasa Mahkemesi 'ne intikali ve iptali,
- ✓ Bakanlar Kurulunca, muhtelif pazarlama yılları itibariyle nişasta kökenli şeker kotalarının arttırılmasına dair alınan kararların iptali (Bu davalar T.C. Başbakanlık, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kurumumuz aleyhine birlikte açılmıştır),
- ✓ Kurulca verilen idari para cezalarının iptali,
- ✓ Şeker sektörünün düzenlenmesini teminen fabrikaların pancar ekim alanlarının Kurulca belirlenmesine dair Kurul Kararının ve bu Kurul Kararı çerçevesinde yapılan işlemlerin iptali,
- ✓ Kurulca firmaların "C şeker tahsisat belgesi düzenlemesi" taleplerinin kabul edilmemesi işlemlerinin iptali,
- ✓ 6772 sayılı Kanun nedeni ile ilave tediye alacağı,
- ✓ 6111 sayılı Kanun ile Şeker Kanunu'nun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına ilave edilen hükmün uygulanmasına ilişkin esasları belirleyen Kurul Kararının iptali,
- ✓ Kira alacağı,
- ✓ Kiralanan taşınmaza ilişkin faydalı ve zorunlu masraf alacağı,
- ✓ Disiplin cezasının iptali,
- ✓ Kıdem ve ihbar tazminatı istemi,
- ✓ Kurum işlemleri nedeniyle zarara uğranıldığından bahisle tazminat istemi hakkındadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GENEL MALİ DURUM

4.1. BÜTÇE

Kurumun 2015 yılı bütçesi, denk bütçe anlayışı doğrultusunda 9.322.000,00TL olarak öngörülmüş olup, 05/12/2014 tarihli ve 316/1 sayılı Kurul toplantısında kabul edilmiştir. Kabul edilen bütçe ödenekleri, faaliyet yılının tamamı üzerinden hazırlanmıştır. Bütçe, cari harcamalar ve yatırım harcamalarından oluşmuş olup, herhangi bir transfer harcaması öngörülmemiştir.

Şeker Kurumu Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 11 inci maddesi çerçevesinde Kurum bütçesi; 26/05/2015 tarihli ve 329/4 sayılı, 10/06/2015 tarihli ve 331/4, 25/11/2015 tarihli ve 341/6 sayılı Kurul kararlarıyla revize edilmiştir.

2015 yılı Kurum bütçesi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO 4.1. 2015 YILI KURUM BÜTÇESİ (TL)		
	Öngörülen Ödenek	Revize Ödenek
(A) CETVELİ		
HARCAMA TURLERİ		
I. Cari Harcamalar	8.932.000,00	8.942.500,00
II. Yatırım Harcamaları	390.000,00	560.000,00
III. Transfer Harcamaları	0,00	0,00
IV. Borç Ödemeleri	0,00	0,00
(A) CETVELİ TOPLAMI	9.322.000,00	9.502.500,00
(B) CETVELİ		
GELİR TURLERİ		
1. Katılım payları	8.633.800,00	8.814.300,00
2. İdari Para Cezaları	0,00	0,00
3. Diğer Gelirler	719.200,00	719.200,00
4. Red ve İadeler (-)	31.000,00	31.000,00
5. Kurum Mevcutlarından Kullanılacak Tutar	0,00	0,00
(B) CETVELİ TOPLAMI	9.322.000,00	9.502.500,00

2015 yılı sonu itibariyle harcamalarımız 7.574.405,13TL, bütçe gelirlerimiz ise 9.945.973,97TL olarak gerçekleşmiştir.

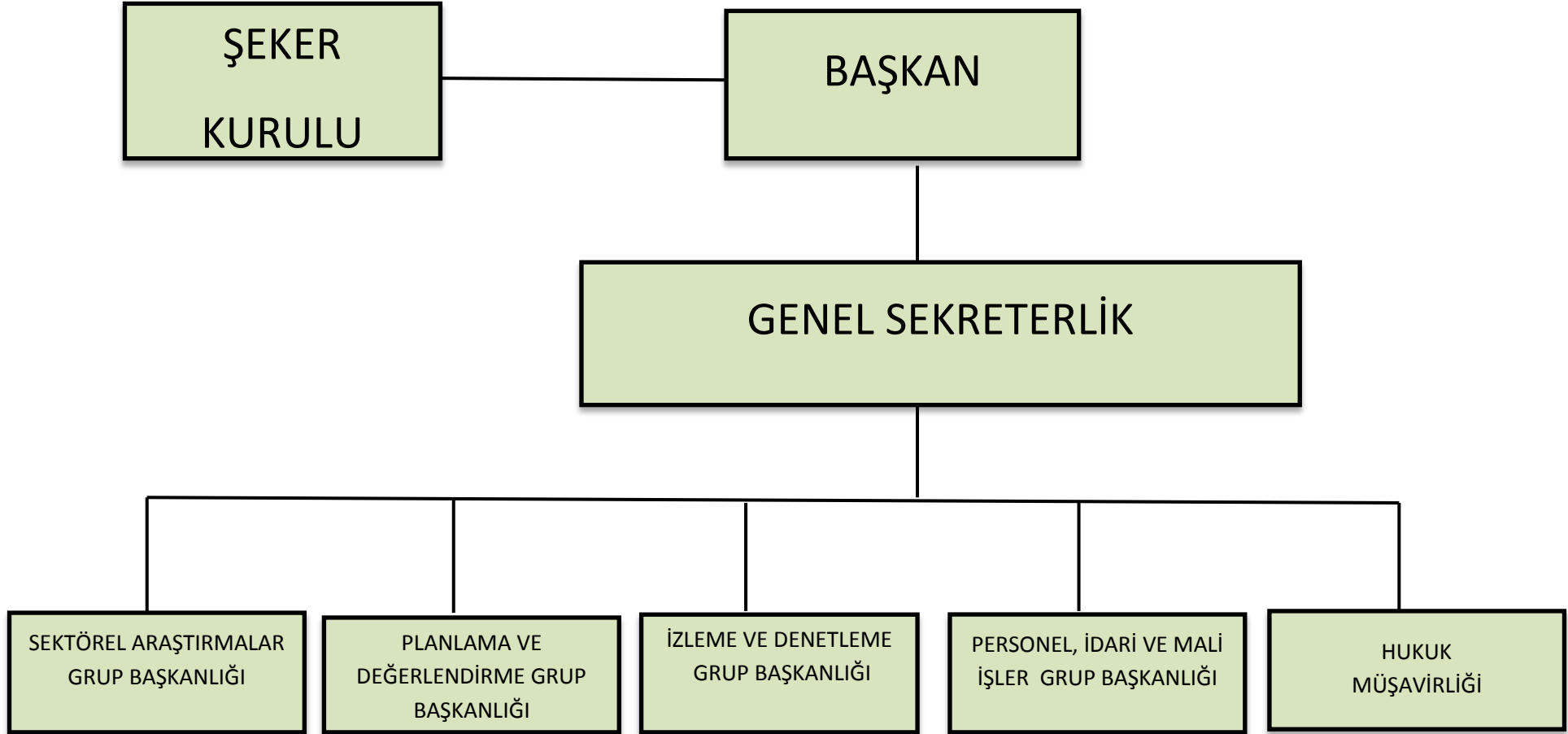
4.2. BİLANÇO VE GELİR TABLOSU

Kurumumuzun 2015 yılı faaliyet dönemine ilişkin Bilançosu ve Gelir Tablosu, ekler bölümünde yer almaktadır.

Buna göre, 2015 yılı sonu itibariyle 13.753.372,27TL tutarında gerçekleşen varlıklar (aktif) toplamının 8.182.388,49TL'si dönen varlıklar, 5.570.983,78TL'si ise duran varlıklardan oluşmaktadır. Buna karşılık, 13.753.372,27TL tutarındaki kaynaklar (pasif) toplamının 465.473,87TL'si kısa vadeli yabancı kaynaklardan, 13.287.898,40TL'si ise öz kaynaklardan oluşmaktadır.

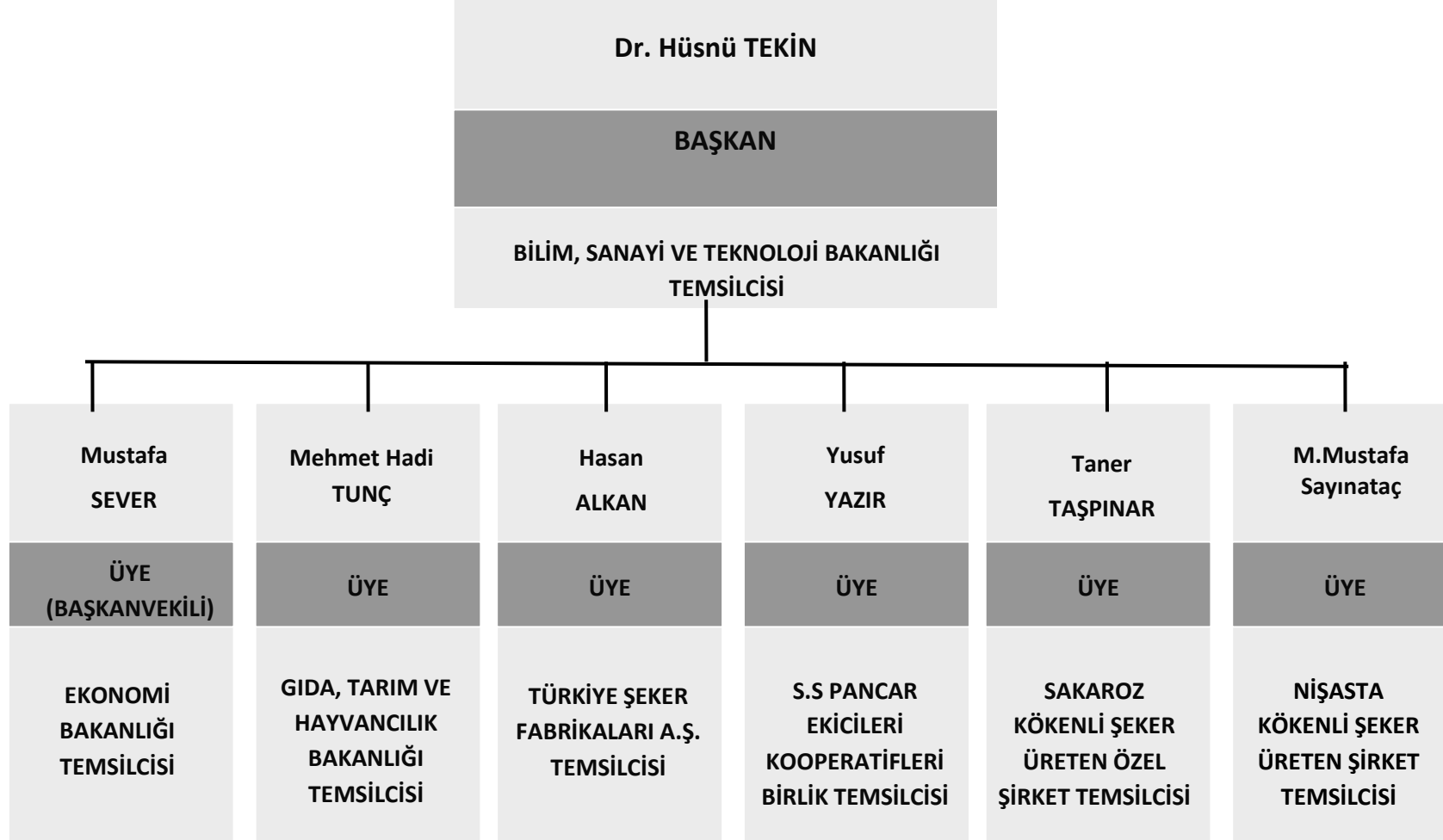
Gelir tablosundan da görüleceği üzere; Kurumumuzun temel gelirini teşkil eden 2015 yılı Katılım Payı Geliri, 8.918.642,80TL'dir. 693.234,45TL tutarındaki Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelirler ile 562.300,74TL tutarındaki Olağandışı Gelirlerin ilavesi sonucunda toplam gelirler 10.174.177,99TL olarak gerçekleşmiştir. Bu tutardan; Faaliyet Giderleri, Diğer Faaliyetlerden Olağan Giderler ve Olağandışı Giderlerden oluşan toplam 7.668.833,36TL tutarındaki dönem giderinin tenzili neticesinde 2015 faaliyet yılı 2.505.344,63TL gelir fazlası ile kapanmıştır.

ŞEKER KURUMU ORGANİZASYON ŞEMASI

ŞEKER KURULU

Şeker Kurumu
31/12/2015 tarihli bilançosu

Aktif (Varlıklar)	Önceki dönem TL	Cari dönem TL
I- Dönen varlıklar		
A- Hazır değerler	4.881.262,88	7.402.463,48
B- Menkul kıymetler	-	-
1- Menkul kıymetler değer düşüklüğü karşılığı (-)	-	-
C- Ticari alacaklar	-	-
1- Alacak senetleri reeskontu (-)	-	-
2- Kazanılmamış finansal kiralama faiz gelirleri (-)	-	-
3- Şüpheli ticari alacaklar karşılığı (-)	-	-
D- Diğer alacaklar	712.016,33	760.784,70
1- Katılım paylarından alacaklar	711.004,06	759.772,43
2- Diğer çeşitli alacaklar	1.012,27	1.012,27
3- Alacak senetleri reeskontu (-)	-	-
4- Şüpheli diğer alacaklar karşılığı (-)	-	-
E- Stoklar	12.766,57	19.140,31
1- Stok değer düşüklüğü karşılığı (-)	-	-
2- Verilen sipariş avansları	-	-
3- Diğer Stoklar	12.766,57	19.140,31
F- Yıllara yaygın inşaat ve onarım maliyeti	-	-
G- Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları	-	-
H- Diğer dönen varlıklar	4.900,00	0,00
Dönen varlıklar toplamı	5.610.945,78	8.182.388,49
II- Duran varlıklar		
A- Ticari alacaklar	-	-
1- Alacak senetleri reeskontu (-)	-	-
2- Kazanılmamış finansal kiralama faiz gelirleri (-)	-	-
3- Şüpheli ticari alacaklar karşılığı (-)	-	-
B- Diğer alacaklar	-	-
1- Alacak senetleri reeskontu (-)	-	-
2- Şüpheli diğer alacaklar karşılığı (-)	-	-
C- Mali duran varlıklar	-	-
1- Bağlı menkul kıymetler	-	-
2- Bağlı menkul kıymetler değer düşüklüğü karşılığı (-)	-	-
3- İştirakler	-	-
4- İştirakler sermaye taahhütleri (-)	-	-
5- İştirakler sermaye payları değer düşüklüğü karşılığı (-)	-	-
6- Bağlı ortaklıklar	-	-
7- Bağlı ortaklıklar sermaye taahhütleri (-)	-	-
8- Bağlı ortaklık sermaye payları değer düşüklüğü karşılığı (-)	-	-
9- Diğer mali duran varlıklar	-	-
10- Diğer mali duran varlıklar değer düşüklüğü karşılığı (-)	-	-
D- Maddi duran varlıklar	5.526.870,25	5.473.382,51
1- Maddi duran varlıklar (Brüt)	7.507.476,24	7.885.440,80
2- Birikmiş amortismanlar (-)	1.980.605,99	2.412.058,29
3- Yapılmakta olan yatırımlar	-	-
4- Verilen sipariş avansları	-	-
E- Maddi olmayan duran varlıklar	36.543,86	97.601,27
1- Maddi olmayan duran varlıklar (Brüt)	360.702,93	448.306,13
2- Birikmiş amortismanlar (-)	324.159,07	350.704,86
3- Verilen avanslar	-	-
F- Özel tükenmeye tabi varlıklar	-	-
1- Özel tükenmeye tabi varlıklar (Brüt)	-	-
2- Birikmiş tükenme payları (-)	-	-
3- Verilen avanslar	-	-
G- Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları	-	-
H- Diğer duran varlıklar	-	-
Duran varlıklar toplamı	5.563.414,11	5.570.983,78
Aktif (varlıklar) toplamı	11.174.359,89	13.753.372,27

Şeker Kurumu
31/12/2015 tarihli bilançosu

Pasif (Kaynaklar)	Önceki dönem,TL	Cari dönem,TL
I- Kısa vadeli yabancı kaynaklar		
A- Mali borçlar	-	-
1- Ertelenmiş finansal kiralama borçlanma maliyetleri (-)	-	-
B- Ticari borçlar	-	-
1- Borç senetleri reeskontu (-)	-	-
C- Diğer borçlar	89.899,38	143.191,34
1- Depolama kesintilerinden borçlar	-	-
2- Personele borçlar	0,00	0,00
3- Diğer	89.899,38	143.191,34
1- Diğer borç senetleri reeskontu (-)	-	-
D- Alınan avanslar	-	-
E- Yıllara yaygın inşaat ve onarım hakedişleri	-	-
F- Ödenecek vergi ve yükümlülükler	301.906,74	322.282,53
G- Borç ve gider karşılıkları	-	-
1- Dönem karı vergi ve diğer yasal yükümlülükler karşılıkları	-	-
2- Dönem karının peşin ödenen vergi ve diğer yükümlülükleri (-)	-	-
3- Kıdem tazminatı karşılıkları	-	-
4- Diğer borç ve gider karşılıkları	-	-
H- Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları	-	-
İ- Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar	-	-
Kısa vadeli yabancı kaynaklar toplamı	391.806,12	465.473,87
II- Uzun vadeli yabancı kaynaklar		
A- Mali borçlar	-	-
1- ertelenmiş finansal kirama borçlanma maliyetleri (-)	-	-
B- Ticari borçlar	-	-
1- Borç senetleri reeskontu (-)	-	-
C- Diğer borçlar	-	-
1- Diğer borç senetleri reeskontu (-)	-	-
D- Alınan avanslar	-	-
E- Borç ve gider karşılıkları	-	-
1- Kıdem tazminatı karşılıkları	-	-
2- Diğer borç ve gider karşılıkları	-	-
F- Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	-	-
G- Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar	-	-
Uzun vadeli yabancı kaynaklar toplamı	-	-
III- Öz kaynaklar		
A- Ödenmiş sermaye	-	-
1- Sermaye	-	-
2- Ödenmemiş sermaye (-)	-	-
3- Sermaye düzeltmesi olumlu farkları	-	-
4- Sermaye düzeltmesi olumsuz farkları (-)	-	-
B- Sermaye yedekleri	-	-
1- Hisse senedi ihraç primleri	-	-
2- Hisse senedi iptal karları	-	-
3- Diğer sermaye yedekleri	-	-
C- Kar yedekleri	-	-
1- Yasal yedekler	-	-
2- Statü yedekleri	-	-
3- Olağanüstü yedekler	-	-
4- Diğer kar yedekleri	-	-
5- Özel fonlar	-	-
D- Geçmiş yıllar karları	9.574.216,77	10.943.341,44
E- Geçmiş yıllar zararları (-)	-160.787,67	-160.787,67
F- Dönem net karı (zararı)	1.369.124,67	2.505.344,63
Öz kaynaklar toplamı	10.782.553,77	13.287.898,40
Pasif (kaynaklar) toplamı	11.174.359,89	13.753.372,27

Şeker Kurumu

31/12/2015 tarihli gelir tablosu

Gelir ve giderler	Önceki dönem TL	Cari dönem TL
A- Brüt satışlar	8.041.715,60	8.918.642,80
- Katılım payı gelirleri	8.041.715,60	8.918.642,80
B- Satış İndirimleri (-)	0,00	0,00
C- Net satışlar	0,00	0,00
D- Satışların maliyeti (-)	0,00	0,00
Brüt satış karı veya zararı	8.041.715,60	8.918.642,80
E- Faaliyet giderleri (-)	7.014.404,28	7.565.361,10
Faaliyet karı veya zararı	1.027.311,32	1.353.281,70
F- Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar	320.836,41	693.234,45
G- Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar (-)	0,46	0,20
H- Finansman giderleri (-)	0,00	0,00
Olağan kar veya zarar	1.348.147,27	2.046.515,95
I- Olağan dışı gelir ve karlar	61.609,69	562.300,74
J- Olağan dışı gider ve zararlar (-)	40.632,29	620,00
K- Önceki dönem gelirleri	0,00	0,00
L- Önceki dönem giderleri (-)	0,00	0,00
Dönem karı veya zararı	1.369.124,67	2.608.196,69
M- Dönem karı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıkları (-)	0,00	102.852,06
Dönem net karı veya zararı	1.369.124,67	2.505.344,63